

ΕΤΟΣ Θ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΙΒ'

Συνδρομή ἑτησίαι: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν ἄλλοδαπῇ φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἔρχονται ἀπὸ
1 Ἰανουαρίου, ἑξῆς τοῦ μηνὸς καὶ εἰς ἑτήσιας. — Γραφεῖόν Διευθ. Ἐπιτ. τῆς Λέσχ. Πανεπιστημίου 99.

4 Νοεμβρίου 1884

Ἡ Ἰδιωτικὴ Ἀγαθοεργία ἐν Παρίσι οἰς

Αἱ Μικραὶ Ἀδελφαὶ τῶν Ἀπόρων

(Ἐκ τῶν τοῦ Maxime Du Camp)

Ἀφιερῶνται τῷ θεραπευτικῷ ἔργῳ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ.

Α'. ΣΑΙΝ ΣΕΡΒΑΝ.

Τίς δὲν ἐνθυμεῖται τὴν παραβολὴν τοῦ κόκκου σινάπεως, «ὅς ὅταν σπαρῆ ἐπὶ τῆς γῆς μικρότερος πάντων τῶν σπερμάτων ἐστὶ τῶν ἐπὶ τῆς γῆς· καὶ ὅταν σπαρῆ, ἀναβαίνει καὶ γίνεταί πάντων τῶν λαχάνων μέγιστον καὶ ποιεῖ κλάδους μεγάλους, ὥστε δύνασθαι ὑπὸ τὴν σκιάν αὐτοῦ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνοῦν». Εἶνε ἡ εἰκὼν τοῦ ἱδρύματος τῶν Μικρῶν Ἀδελφῶν τῶν Ἀπόρων, τοσοῦτον κατ' ἀρχὰς ταπεινοῦ, ὥστε ἐφαίνετο οἶονεῖ ἐξ αἰσχύνης κρυπτόμενον, λαβόντος δὲ τὰς διαστάσεις δημοσίου εὐεργετήματος. Καὶ παρήχθη μὲν ἐν χώρα εἰθισμένη νὰ ἀγωνίζηται κατὰ τῶν στοιχείων καὶ πολλὰς εἰς συμφοράς περιπέσουσιν. Ὡς δένδρον εὐλογημένον ἐβλάστησεν εἰς τὴν μικρὰν πόλιν Σαιν-Σερβάν, τὴν διδυμον ἀδελφῆν τοῦ Σαιν-Μαλώ. Εἰς τὰς ἀκτὰς ἐκείνας ἡ θάλασσα εἶνε βαθεῖα, ὑπὸ ὑψάλων διακεκομμένη, ἐπικίνδυνος εἰς τὰς πλημμυρίδας τῆς, εἶνε θάλασσα ἐπίβουλος καὶ ἀδυσώπητος. Βλέπων τις τὸ ἔνδυμα τῶν γυναικῶν, ἔνοιε πόσον εἶνε ἐπίφοβος. Ἡ ἐσθῆς αὐτῶν, ὁ ἐπενδυτής, τὸ κάλυμμα τῆς κεφαλῆς εἶνε ἐκ μέλανος ἔργου. Εἴτε ἔργασμος εἶνε ἡ ἡμέρα εἴτε ἑορτή, τὸ ἔνδυμα εἶνε ἔνδυμα πένθους, εἶνε ἡ περιβολὴ τοῦ θανάτου καὶ τῆς θλίψεως. Ἡ θάλασσα ἐπιβάλλει αὐτὸ κατ' ἐκάστην ποιοῦσα χήρας καὶ ὀρφανὰ, ἀναρπάζουσα τοὺς ναύτας καὶ αὐδέποτε ἀποδίδουσα αὐτούς· συντρίβουσα τὰς λέμβους καὶ διασκορπίζουσα αὐτὰς κατὰ τὰ ρεύματά τῆς. Πνίγουσα τὸν ἀρχηγὸν τῆς οἰκογενείας, φέρει τὰ ὄρανα εἰς τὴν ἔνδειαν καὶ ἄγει τὸν προσβύτην εἰς τὴν ἐπαιτείαν. Δις ἐν τῷ βίῳ μου, — κατὰ τὴν παιδικήν μου ἡλικίαν καὶ κατὰ τὴν νεότητά — ἐπεσεκέσθη τὸ Σαιν-Σερβάν, εἰς ἐκάστης δὲ ὁδοῦ τὴν γωνίαν εἶδον ἐπαίτην κινουντὰ τὸ κομβολόγιον καὶ ζητοῦντὰ ἐλεημοσύνην.

Εἶνε κοινὸς τόπος τὸ λέγειν ὅτι ἡ πενία γεννᾷ τὴν εὐσπλαγγίαν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἡ εὐσπλαγγία αὕτη εἶνε ἀόριστος καὶ νομίζει ὅτι ἐξετέλεσε τὸ ἑαυτῆς καθήκον θέτουσα κατὰ τύχην τὴν ἐλεημοσύνην τῆς εἰς τὴν χεῖρα τὴν πρὸς αὐτὴν τεινομένην. Ἡ ἔλλογος εὐσπλαγγία εἶνε σπανία, ἔνοιε ἐκείνην, ἥτις εἶνε αὐστηρὰ ἀπέναντι ἑαυτῆς, ἥτις προσπαθεῖ νὰ μὴ ἀποπλανηθῆ καὶ πράγματι θελεῖ νὰ πράξῃ τὸ καλόν. Δὲν ἀρκεῖ νὰ δίδωμεν, πρέπει νὰ γινώ-

σκώμεν καὶ πῶς νὰ δίδωμεν, αὐτὸ δὲ εἶνε τέχνη δύσκολος, ἡ ὁποία διὰ τῆς πράξεως ἐκμανθάνεται καὶ ἐπιτρέπει ἡμῖν νὰ μὴ δεχώμεθα τοὺς κρυφίως ἐπαίτουσας ψευδοπένητας πρὸς βλάβην τῶν ἐνδεῶν. Πρέπει ἴσως νὰ ἐξῆσέ τις πτωχὸς διὰ τὴν ἀποκτήσῃ τὴν τέχνην τοῦ ἀγαθοεργεῖν, διὰ νὰ μάθῃ τὴν τρόπον πρᾶνται ἡ σωματικὴ ἀλγηδὼν ἡ ὀνομαζομένη ἔνδεια καὶ ἡ ἠθικὴ ἀλγηδὼν ἡ ὀνομαζομένη αἰσχύνη τοῦ ἐπαίτεϊν. Διὰ τοῦτο τὰ πλεῖστα βοηθητικὰ ἱδρύματα — ἔνοιε ἐκεῖνα, τὰ ὁποία αὐδεμίας φεῖδονται θυσιᾶς ὅπως καταπολεμήσασιν τὴν δυστυχίαν τοῦ πλησίον — ἐθεμελιώθησαν ὑπὸ ἀνθρώπων τῶν ὁποίων ὁ βίος δὲν ὑπῆρξεν ἄμοιρος δυσχεραίων. Ἐν γένει πένητες εἶνε οἱ ζητοῦντες νὰ ἀνακουφίσασιν τοὺς πένητας. Ἀλλὰ δὲν ἀρκεῖ ἡ θέλησις, καὶ οὗτοι ὡς ὄργανα ἀπλῶς ἐνεργοῦσιν ὀπίσθεν καὶ πλησίον αὐτῶν ὅπως τοὺς διευθύνῃ χρειάζεται νους, ζηλωτῆς τοῦ καλοῦ, διαγνωστικὸς καὶ εὐρισκὼν ἐν ἑαυτῷ τὰ ἠθικὰ στοιχεῖα τὰ μεταδιδόντα εἰς τὴν εὐπορίαν χαρακτηριστῆρα οὐδὲλως ἐφήμερον.

ὑπὸ τοιοῦτος ὅρους παρήχθη τὸ ἱδρυμα τῶν Μικρῶν Ἀδελφῶν, εὐρὸν παύτοχρονως ψυχῆν, οὕτως εἰπεῖν, καὶ σῶμα, ἐξ ὧν ἀποτελέσθη ὀργανισμὸς ἔχων ἔκτακτον τὴν ζωτικότητα. Δύο νεαραὶ ἐργατιδες καὶ μία πρῶν ὑπηρέτρια, τῇ παρορμηθεὶ ταπεινοῦ ἐφημερίου, ἐθεμελίωσαν ἐν τῶν μεγίστων ἀγαθοεργῶν ἱδρυμάτων. Ποιοῦμενος λόγον πρῶτον περὶ τῆς ὑπηρετρίας, ἐκτελεῶ καθήκον πρὸς τὴν Γαλλικὴν Ἀκαδημίαν, ἥτις ἤμειψε τὴν αὐταπάρησιν τῆς.

Ὀνομάζετο Ἰωάννα Ἰουγὰν γεννηθεῖσα τῇ 28 Ὀκτωβρίου 1792 ἐν Κανκάλ, πλησίον τῶν ἀπορρογῶν ἀκτῶν τῶν ἐκτεινομένων μέχρι τοῦ Ἁγίου Μιχαήλ. Ἡ οἰκογενεὶα τῆς ἦτο πολυάριθμος καὶ ἡ ζωὴ δύσκολος κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους τοῦ πολέμου καὶ τοῦ ἀποκλεισμοῦ. Ἐξέπλεον πρὸς εὐρεσιν ὀστρέων, κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἀνάου τῶν ἀττανέων προσεπάθουν νὰ ἀγρευθῶσι τινὰς εἰς τὴν ἐκβολὴν τοῦ Κουενσόν· ἐλπίζοντο μετὰ κόπου τὴν γῆν καὶ ἐπεχείρουν καλλιέργειάν τινα, ἣν ἀπέξῆραινεν ὁ θαλάσσιος ἄνεμος. Εἰς τὰς ἀκτὰς τῆς Βρετανίας ὁ ἄρτος ἦτο σπάνιος καὶ πολλὰκις εἰς τὰς καλύδας ἔτρωγον ῥίζας μόνον. Ἡ Ἰωάννα Ἰουγὰν ἦτο κόρη ὑψηλῆ, ισχνή, ἔχουσα ἀποτόμους τὰς κινήσεις, ὀλίγον τι ἀρρενωπῆς. Οἱ κοιλίαι, τοὺς ὁποίους συνέλαγε κατὰ τὴν ἀμπετιν, ἡ κἀνναβίς ἦν ἐνηθε τὴν ἐσπέραν παρὰ τὴν λυχνίαν, δὲν ἤρουν πρὸς ἀγορὰν τοῦ τρέφοντος αὐτὴν μέλανος ἄρτου. Ἀπεφάσισε λοιπὸν ν' ἀποχωρισθῆ τῆς οἰκογενείας τῆς καὶ νὰ μισθώσῃ ἑαυτὴν ὡς ὑπηρετρίαν. Τῷ 1817, ἐν ἡλικίᾳ 25 ἐτῶν, μετέβη εἰς Σαιν Σερβάν ἔχουσα κρούσκελα εἰς τοὺς

πόδας, μικρὸν δέμα ὑπὸ τὸν βραχίονα, κομβολόγιον ἐν τῷ θυλακίῳ καὶ τὴν καρδίαν τεθλιμμένην. Εἰς τὴν ἐπαρχίαν ἐκείνην οἱ μισοὶ δὲν ἦσαν ὑπέρογκοι ἐξ τριφραγκὰ τὸ πάσχα καὶ οὐδὲν πλέον· οἱ μᾶλλον μεγαλόδωροι τῶν κυρίων ἔδιδον ἐνίοτε κατὰ τὴν ἐορτὴν τῆς Ὑπαπαντῆς ζευγὸς ὑποδημάτων χάριν τῆς Παρθένου. Ἡ Ἰωάννα Ἰουγὰν εὐκόλως εὔρε θείαν, ὑπηρετήσασα δὲ εἰς διαφόρους οἰκίας, ἔγεινε τέλος ὑπέρτρια γραίας δεσποινίδος, ἧτις ἠγάπα καὶ ἐβοήθει τοὺς πτωχοὺς. Παρ' αὐτῆς ἔμαθε τὸ ἀγαθοεργεῖν. Ἡ Ἰωάννα ἦτο καλὴ ὑπέρτρια καὶ καλὴ ἐργάτις, ὥστε ὅτε ἡ κυρία τῆς ἀπέθανε τῷ 1838 ἡ Ἰωάννα τὸ 46 ἡδὴ ἔτος ἄγουσα, ἐνφύλασε τὸ ὑπερῶν οἰκίον τινὸς ἐνὸς προαστείου τῆς μικρᾶς πόλεως Σαῖν Σερβὰν καὶ ἐλάμβανεν ἐργασίαν κατ' οἶκον ἢ εἰργάζετο ὡς ἡμερομισθία, μάλιστα πορίζομένη τὰ πρὸς τὸ ζῆν. Εἶχε δὲ καὶ 600 φράγκα ἀποταμιευθέντα εἰς εἰκοσιν ἐτῶν ὑπηρεσίαν. Εἰς Σαῖν-Σερβὰν οὐδὲν ὑπῆρχε φιλανθρωπικὸν κατάστημα, οὐδὲν ἀστυλὸν διὰ τοὺς ἀπόρους γέροντας, οἵτινες ἀπέθνησκον ἀνευ ἀρωγῆς ἐπὶ βυραροῦ κραδῶντος ἢ ἐκυλίωντο ἐν ταῖς ἀγυαῖς καὶ γονυπετοῦντες εἰς τὰ πρόθυρα τῆς ἐκκλησίας ἐξήτουν ἐλεημοσύνην. Ὁ χειμὼν τοῦ 1839 ἐπῆλθε βρῦς, ἡ θάλασσα εἶχε καταποντίσει πολλὰ πλοῖα, ψύχος δὲ ἐπεκράτει καὶ πείνα θεινῆ. Γυνὴ τις πρεσβύτις, ἀσθενής, ἀνάπηρος, τυφλὴ ἐξ ἑκ τῆς ἐλεημοσύνης, ἦν ὑπὲρ αὐτῆς ἐξήτει ἡ ἀδελφὴ τῆς. Ἡ ἀδελφὴ ἀπέθανε καὶ ἰτὰ ἐλέη ἐπαυσαν. Ὑπὸ πάντων ἐγκαταλειμμένη, καὶ ἐν τῷ σκότει τῆς τυφλώσεως ἀπομεινωμένη ἡ δυστυχὴς γραία ἐφθιεν ἐξ ἀστίας ψιθυρίζουσα προσευχάς, ἃς οὐδεὶς ἤκουεν, ἐλθεινότερα καὶ αὐτοῦ τοῦ Ἰωὸ καὶ ἐπὶ τῆς ἰδίας καθημένη κοπρίας. Ἡ Ἰωάννα Ἰουγὰν εἰδοποιήθεισα ὑπὸ τοῦ νεαροῦ ἐφημερίου, ἔδραμε πρὸς τὴν δυστυχὴ ὀνομαζομένην Ἄνναν Σωδαῖν, χήραν Χανῶ, μετακομίσασα δὲ αὐτὴν εἰς τὴν οἰκίαν τῆς καὶ στήσασα τὴν κλίνην τῆς παρὰ τὴν ἰδιάν τῆς, τῇ εἶπε· «Θά ἦσαι ἡ μήτηρ μου». Ἄλλ' ἠπατάτο, ἔπρεπε νὰ εἶπῃ· «Θά ἦμαι ἡ θυγάτηρ σου». Ἐπεριποιήθη δὲ τὴν ἀσθενή, παρέχουσα αὐτῇ τροφὴν καὶ διατηροῦσα αὐτὴν καθαράν. Διὰ τὴν πενίαν τῆς ἡ δαπάνη ἦτο μεγάλη, ἀλλ' ἐπορίσθη αὐτὴν διὰ τῆς βελόνης ἐργαζομένη ὥρας τινὰς τῆς νυκτός.

Ὀλίγον καιρὸν ἀπὸ παρελάβε τὴν χήραν Χανῶ, πληροφορεῖται ὅτι ἡ Ἰσαβέλλα Κερὸν ἡ παρὰ τὸν λιμένα ἐπαιτούσα τοσοῦτον ἐξηθένθησεν ὥστε δὲν δύναται νὰ ἐξέλθῃ πρὸς ἐπαίτειαν. Ἡ Ἰσαβέλλα ἐκείνη ἦτο ὑπέρτρια, ἡ ὁποία μείνασα πλησίον τῶν κυρίων τῆς εἰς πενίαν περιπεσόντων, ὑπηρετήσεν αὐτοὺς ἀμισθὶ μέχρι τοῦ θανάτου των. Ἡ Ἰωάννα τὴν παραλαμβάνει καὶ τὴν ἐγκαθιστᾷ ἐν τῷ ὑπερῶν αὐτῆς. Αἱ τρεῖς κλῖναι ἐγγίζουσιν ἀλλήλας· ἐλλείψει χώρου, ἡ Ἰωάννα ἐργάζεται ἐπὶ τοῦ κλιμακοπέδου. Ἄλλ' ἡ τοιαύτη κατάστασις δὲν εἶνε ἀνεκτὴ. Ἡ Ἰωάννα ἀναλογιζομένη ὅτι ὁ Θεὸς δὲν ἐγκαταλείπει τοὺς εἰς αὐτὸν πεποιθότας, ἐνοικιάζει οἰκίαν καὶ ἐγκαθίσταται ἐν αὐτῇ. Ἐκεῖ εἶχεν εὐρυχωρίαν μετὰ τῶν δύο ὑποτρόφων τῆς, ἀλλὰ δὲν εἶχε λάθει ὑπ' ἐφειτὴν πενίαν, ἧτις πρὸς αὐτὴν ἰκετευτικῶς ἠτένιζεν, ὥστε τὸ πάθος, τὴν παραφορὰν τῆς εὐπορίας, τὴν καταλαμβάνουσαν τοὺς μεταρχομένους αὐτῆν. Τὴν 1 Ὀκτωβρίου 1841 ἔλαβε κατοχὴν τῆς

νέας κατοικίας τῆς, τὴν 1 Νοεμβρίου ἐφιλοξένη· ἦδη εἴκοσι γραίας ἀπόρους, βακενδύτους, ὑπὸ τοῦ γήρατος καταδεδημένους ἢ καὶ κλινοπετεῖς. Καίτοι μετὰ καρτερίας ἐργαζομένη καὶ παρατείνουσα τὴν νυκτερινὴν ἐργασίαν τῆς, ἡ Ἰωάννα ἠδύναται νὰ ἐπαρκέσῃ εἰς πάντα· τὸ ἀποταμιεύμα αὐτῆς εἶχεν ἐξαντληθῆ, πᾶν ἀντικείμενον ἔχον ἀξίαν τινὰ εἶχε πωληθῆ, καὶ ὁμῶς ἔπρεπε νὰ οἰκονομηθῶσιν αἱ ἐπιγούσαι ἀνάγκαι, καθότι δὲν ἦτο δυνατόν ν' ἀποπέμψῃ τὰ δυστυχῆ πλάσματα, τὰ ὁποῖα εἶχε παραλάβει ἢ νὰ τὰ ἀφήσῃ νὰ ἀποθάνωσι τῆς πείνης. Τότε ἡ Ἰωάννα Ἰουγὰν τῇ συμβουλῇ τοῦ διευθύνοντος τὰς πράξεις τῆς ἱερέως, ἔλαβε πρωτοβουλίαν, ἧς αἱ συνέπειαι ὑπῆρξαν ἀνυπολόγητοι. Πᾶσαι αἱ πρεσβύτιδες, τὰς ὁποίας περιέθαλπεν, ἔζων πρὸ πολλοῦ ἐκ τῆς ἐλεημοσύνης. Ἀπεράσισε λοιπὸν νὰ ἐπαίτῃ χάριν τῶν ἐπαϊτῶν τῆς· πληροφορηθεῖσα παρ' αὐτῶν τίνες ἦσαν οἱ ἐλεοῦντες συνήθως αὐτὰς ἐξῆλθε πρὸς ἐρανισμόν. Μελανήν ἐνδεδυμένη ἐσθῆτα καὶ κρατούσα κνίστρον, ἔκρουε τὰς θύρας ζητοῦσα ἐλεημοσύνην ὑπὲρ τῶν πτωγῶν τῆς. Τὰ ἐκάστοτε συναγόμενα ἔφερον εἰς τὴν οἰκίαν, ὅπου οἱ ἦττον ἀσθενεῖς συμμετεῖχον τῆς διανομῆς τῶν τροφίμων. Ἀπὸ ἔτρωγον οἱ πτωχοί, ἔτρωγε καὶ ἡ Ἰωάννα, ἐάν ἔμενε τι. Οὐδὲν δὲ ἀπεποιετο, οὔτε τὸ ξηρὸν ταμάχιον ἄρτου ἢ τυροῦ, οὔτε τὰ ἐφαρμμένα ἐνδύματα, οὔτε τὸ τετραπημένον ὑπόδημα· ἐκ πάντων ὠφελεῖτο ἐπ' ἀγαθῶ τῶν γερόντων τῆς.

Τοιαύτη πρᾶξις δὲν ἠδύνατο νὰ μείνῃ μεμονωμένη. Εἶτε καλόν, εἶτε κακόν, τὸ παράδειγμα εἶνε μεταδοτικόν. Ἐλεήμονες τινὲς κάτοικοι τοῦ Σαῖν-Σερβὰν καὶ τοῦ Σαῖν-Μαλώ, συγκληθέντες ἐκ τῆς αὐταπαρνήσεως τῆς Ἰωάννας, ἠγόρασαν συνεργησθέντες καὶ ἐδώρησαν αὐτῇ οἰκίαν εὐρύχωρον, ἐν ἣ αἱ πρεσβύται τῆς ἦσαν ἦττον συσσωρευμένοι, ἀλλὰ συγχρόνως τῇ ἐδήλωσαν ὅτι ἐν παραλαμβάνει περισσοτέρους ἐκείνων, οὓς ἠδύνατο νὰ κατοικήσῃ καὶ νὰ θρέψῃ, ἔπραττεν αὐτὸ ἰδίῳ κινδύνῳ. Ἡ Ἰωάννα Ἰουγὰν ὑπεσχέθη νὰ εἶνε εἰς τὸ μέλλον ερονιμώτερα, δεχθεῖσα δὲ μετὰ χαρᾶς τὴν νέαν οἰκίαν ἐγκατέστησεν ἐν αὐτῇ τὰς δώδεκα γραίας τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1842. Ἄλλ' ἡ εὐλογία τοῦ Θεοῦ εἶνε ἐπὶ τὰ καλὰ ἔργα. Μεγαλειότερας οὔσης τῆς οἰκίας πολλαπλασιάζονται καὶ οἱ ἐνδεεῖς. Περὶ τὰ τέλη τοῦ 1842 ἀριθμῆ τριάκοντα ὑποτρόφους, τὸν Νοεμβρίον 1843 πεντήκοντα· τὴν 31 Δεκεμβρίου 1844 ἐξήκοντα πέντε. Οἱ πρεσβύται ἔχουσι τοῦ λοιποῦ ἀστυλόν. Οὐ μόνον δὲ ἡ Ἰωάννα τοὺς δέχεται, ἀλλὰ τοὺς ἀναζητεῖ, τοὺς ἀνακαλύπτει, καὶ μεταφέρει τοὺς μὴ δυναμένους νὰ περιπατήσωσιν. Ἡ οἰκία οἰοῖται εὐρύνηται ἵνα στεγάσῃ τοὺς πλάνητας καὶ ἀπόρους γέροντας· «Κρούετε καὶ ἀνοίγησεται ὑμῖν».

Ἐν Σαῖν-Σερβὰν ἔζη ἀρχαῖος ναυτικός, μὴ συνταξιούχος, ὀνομαζόμενος Ροδόλφος Λαινὸς καὶ ἄγων τὸ 72 ἔτος. Ἐν πλήρει σχεδὸν ἀκνησία περιελθὼν συναπειρᾷ ἀρθρῖτικῷ ρευματισμοῦ, ἀδυνατῶν δὲ νὰ πορισθῇ τὰ πρὸς τὸ ζῆν, κατῴκει πρὸ 18 μηνῶν εἰς ὑπόγειον δωμάτιον καὶ ἐκαίτο ἐπὶ σερπητότος ἀχύρου, ἔχων τὴν κεφαλὴν ἐπὶ πέτρας καὶ ζῶν ἐκ τινῶν ταμαχίων ἄρτου, τὰ ὁποῖα τῷ ἐρρίπτον διαβαίνοντες οἱ πτωχοί. Μόνον ἐνδύμα εἶχε παλαιὴν ἱστίον λέμβου, δι' οὗ ἐκάλυπτε τὴν γυμνότητά του. Ἡ Ἰωάννα

ἔδραμε πρὸς τὴν δυστυχίαν ἐκείνην, ὡς πρὸς ἀγαθὴν τινα τύχην. Ὁ ταλαιπώρος Ροδόλφος Λαινὸς ἐκαταβρίσθη, ἐνεδύθη καὶ μετενεγθεὶς ἐτέθη εἰς ἀληθῆ κλίνην, ἐσιτίσθη καὶ ἐπεπλήχθη διότι δὲν ἔκαμνε γνωστὴν τὴν ἐνδειάν του. Γυνὴ τις κακοήθης βαρυνθεῖσα νὰ κατοική μετὰ τῆς μητρὸς τῆς, τῆς χήρας Κολινέ, γραίας ἀσθενούς καὶ καταδεδρωτωμένης τὴν κνήμην ὑπὸ ἐρπητος, τὴν λαμβάνει ἐπὶ τῶν ὤμων καὶ τὴν ῥίπτει ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὁδοῦ ἀπέναντι τῆς κατοικίας τῆς Ἰωάννας. Αὐτὴ παραλαμβάνει τὴν δυστυχὴ καὶ τῇ λέγει· «Καλῶς ἦλθες!» Ἡμέραν τινὰ ἡ Ἰωάννα εἶδε κοράσιον πενταετὲς, τὴν Θηρεσίαν Ποῖνσά, ὄρφανὴν βραχνητὴν, ἧτις ἐτύρετο πρὸς τὸ Σαῖν Μαλώ κατὰ τὴν ἀμπεωτὴν χάριν ἐπαίτειας. «Ποῖος σὲ περιποιεῖται;—Κανείς.—Ποῦ εἶνε οἱ γονεῖς σου;—Ἀπέθανον.» Ἡ Ἰωάννα ἔλαβε τὸ κοράσιον εἰς τὴν ἀγκάλην τῆς, καὶ τὸ ἔφερον εἰς τὴν οἰκίαν τῆς. Ἄλλοτε συναντᾷ δύο παιδιά ἐκ Πενήλαρχ, τὰ ὁποῖα εἶχον δραπετεῖσαι· διότι δὲν ὑπῆρχε πλέον ἄρτος ἐν τῇ οἰκίᾳ των, πρὸ ἡμερῶν δὲ ὠδοιπόρου ἀγνωστὰ πρὸς ἐπορεύοντα. Ὅποιον εὐρημα! Τὰ ὄδηγεῖ μετὰ τῶν γερόντων τῆς· δύο μικρά, πολὺ μικρά παιδιά τόσοσιν ὀλίγον σῶπον κατέχουσιν!

Ὁ ἐφημέριος, ὁ δήμαρχος, τὰ μέλη τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου τοῦ Σαῖν-Σερβὰν κατανοήσαντες, ὅτι τοιαύτη αὐταπαρνήσις ἀπαιστος καὶ ἀνιάλειπτος ἦτο ἀξία ἀμοιβῆς καὶ ἰδιαιτέρας μνείας, ἀπέστειλαν πρὸς τὴν Γαλλικὴν Ἀκαδημίαν ὑπόμνημα συνοδευόμενον ὑπὸ δικιολογητικῶν ἐγγράφων. Ἡ ἐπὶ τῶν βραβείων τῆς ἀρετῆς ἐπιτροπὴ προέτεινε νὰ δοθῇ εἰς τὴν Ἰωάνναν Ἰουγὰν τὸ πρῶτον 3000 φράγκων ἐκ τοῦ κληροδοτήματος τοῦ Μοντυόν. Ἀκούσασα τὴν ἀνάγκωσιν τῆς ἀναφοράς, ἡ Ἀκαδημία ἐπεκώρωσε τὴν ἀπόφασιν τῆς Ἐπιτροπῆς (1845).

Ὁ ἐπαρχος τοῦ Σαῖν-Μαλώ, καλέσας τὴν Ἰωάνναν Ἰουγὰν τῇ ἀπήθνησε λογιδρίον καὶ τῇ ἐνεχείρισε τὰς 3000 φράγκων. Τρεῖς χιλιάδες φράγκα, 600 πεντόφραγκα, οὐδέποτε ἡ Ἰωάννα εἶχεν ἀποκτήσει, οὐδέποτε εἶχεν ἰδεῖ τοιοῦτον πρῶτον. Καὶ ὠνειροπόλησεν ἄσπυλᾶ ἀπέραντα, ἐν οἷς ἅπαντες οἱ πτωχοὶ τῆς οἰκουμένης ἤθελον εὔρει τροφὴν καὶ κατοικίαν. Ὅπασίς τοῦ μέλλοντος, κατ' ὀλίγον πραγματοποιήθη, ἦν ἡ πτωχὴ κόρη πολλακίς εἶδε βεβαίως ὅτι μετὰ τὸν ἀνεμὸν, μετὰ τὴν βροχὴν, μετὰ τὸν ἥλιον ἢ μετὰ τὴν χιόνα, ἐξήτει ἀπὸ θύρας εἰς θύραν, οὐδέποτε ἀποκάμνουσα, οὐδὲν ὑπὲρ ἐαυτῆς αἰτούσα, ἀλλ' ἰκετεύουσα ὑπὲρ τῶν ἄλλων καὶ ἐνίοτε θαυματοῦσα ὅτε ἐδιηγείτο τὰ περὶ τῶν δυστυχῶν, χάριν τῶν ὁποίων εἶπεν τὴν χεῖρα· «Ἐν πεντόλεπτον, παρακλῶ! Ὅπως κατορθοῦντι θαύματα δι' ἐνὸς μικροῦ πεντολέπτου ὅταν τις ἤξερῃ νὰ τὸ χρησιμοποίησῃ!»

Εἰς τὴν ἀνωτέρω ἀφήγησιν ἠκολούθησα κατὰ πίσδα τὸ ὑπόμνημα, τὰ ὁποῖον πιστοποιήθη καὶ ἐπικυρωθῆν, ὑπεβλήθη κατὰ τὸν Δεκεμβρίον τοῦ 1844 εἰς τὴν Γαλλικὴν Ἀκαδημίαν. Τὰ ἀφηγηθέντα γεγονότα ἀποδίδονται πάντα εἰς τὴν Ἰωάνναν Ἰουγὰν, ἀλλ' ὁμῶς δὲν ἦτο μόνον, καὶ ἴσως ἡ καρτερία αὐτῆς ἤθελε μαρτυρῆ, ἐάν δὲν ὑπῆκουεν εἰς ἠθικὴν δειξιάν καὶ εἰς συμβουλὰς χειρῶν γούσας αὐτὴν εἰς τὴν ὁδὸν τοῦ ἀγαθοῦ. Οὐδεμία ἀνθρωπίνη δύναμις ἤθελεν ἀνθέξει εἰς τὴν ἐργασίαν, τὴν ὁποῖαν εἶχεν ἀνυλάθει. Καίτοι βοηθημένη ὑπὸ τῶν ὑποτρόφων τῆς τῶν ἦττον ἀσθε-

νῶν καὶ διανεμούσα αὐτοῖς τὴν ἐργασίαν καὶ χρησιμοποιοῦσα τὴν ὑπολειπομένην δραστηριότητα αὐτῶν, ἤθελεν ὑποκούφει ὑπὸ τὸ βάρος τῆς ἐπιχειρήσεως, ἐάν ἐν Σαῖν-Σερβὰν δὲν ὑπεστήριζον αὐτὴν ψυχαὶ φιλόανθρωποι, αἱ ὁποῖαι ἐπέθουν ὡσαύτως ν' ἀφιερῶσιν εἰς τὸν Θεόν, ἀντιλαμβάνομενοι ἐκείνων, οὓς οἱ ἄνθρωποι ἐγκαταλείπουσιν. Εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς, ὅτε κατόικει ἐν τῷ ὑπερῶν, γυνὴ προβεβηκυῖα, ἡ Φαντόν Ὠδέρ, εἶχε προσκολληθῆ αὐτῇ καίτοι δὲ ἐξῆκοντα ἐτῶν ἡλικίας, ἐσάρανε τὸ δωμάτιον καὶ εἰνάσασε τὰ ἀχύρινα στρώματα. Κεκτημένη μικρὸν τι ἀποταμιεύμα καὶ ὀλίγα τινὰ οἰκονομικὰ σκευὰ καὶ ἐνδύματα, ἐδωρήσατο αὐτὰ πάντα καὶ ἐγγυήθη τὴν Ἰωάνναν Ἰουγὰν, ὅτε αὐτὴ στενοχωρημένη ἐν τῇ κατοικίᾳ τῆς καίτοι κατ' οὐδὲν ἐλαττοῦσα τὴν ἀξίαν τῆς Ἰωάννας Ἰουγὰν, δὲν εἶνε αὐτῇ. Εἰς τὴν διαθήκην αὐτῆς ὑπαγορευθεῖσαν τῇ 3 Ἰουλίου 1874 ἡ Ἰωάννα ἔλεγε· «Τὰ δὲ 3000 φράγκα τοῦ βραβαίου Μοντυόν, τὰ ὁποῖα μοι ἐδόθησαν διότι ὡς ἐρανίστρια ἡμεῖς μᾶλλον γνωστὴ, ἐχρησιμοποίηθησαν διὰ τὰς ἀνάγκας τῶν πτωγῶν».—Τῶντι ἡ Ἰωάννα προετόχη ὡς οὐσα μᾶλλον γνωστὴ, τῇ ἀπεδόθη δὲ πρωτοβουλίαν, τὴν ὁποῖαν δὲν ἔλαβε. Καὶ ἦτο μὲν ἀγαθὴ καὶ ἐλεήμων οὐδ' ἤκουεν εἰς μάτην τὰς ἰκεσίας τῶν ἐνδεῶν, ἀλλὰ δὲν ἦτο ἰκνήν νὰ συλλάβῃ καὶ νὰ ἐκτελέσῃ τὸ ἔργον τῆς σωτηρίας, τὸ ὁποῖον ἔγεινε, προϊόντος τοῦ χρόνου, τὸ ἴδρυμα τῶν Μικρῶν Ἀδελφῶν. Μετέφερον ἀληθῶς τοὺς ἀνικάνους γέροντας, πλὴν ἄλλοι ἀνεκάλυπτον καὶ κατεδείκνυσαν αὐτοὺς. Δύο νεάνιδες φλεγόμεναι ὑπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ, βοήθησαν δὲ τὸν βίον τῶν θρησκευτικῶν σωματείων καὶ συνδεδεμένα ἀλλήλας διὰ τῆς ταυτότητος τῶν ἰδεῶν καὶ τῆς μεγίστης εὐλαθείας, διηύθυνον πράγματι τὸ ἀστυλόν, τοῦ ὁποῖου ἡ Ἰωάννα ἦτο τὸ ἐνεργὸν μέλος. Ὑπὸ τὸ μοναχικὸν σχῆμα ἡ μὲν ὀνομαζέτο Μαρία Αὐγουστίννα, ἡ δὲ Μαρία Θηρεσία. Τὸ κοσμικὸν ὄνομα τῆς μιᾶς ἦτο Βιργινία Τρεδανιέλ· αὐτὴ ἀπέθανεν, ἀλλ' ἡ μνήμη τῆς διατηρεῖται εἰς τὰς οἰκίας, εἰς τῶν ὁποίων τὴν ἀνάπτυξιν τοσοῦτον συνετέλεσεν. Ἡ Μαρία Αὐγουστίννα ὀνομαζέτο καὶ ἠδύνατο εἶναι ὀνομαζομένη Μαρία Αἰχταρίνη Ταμέτ. Εἶνε τὴν σήμερον ἐξηκοντοῦσι καὶ γενικὴ ἠγουμένη τῶν Μικρῶν Ἀδελφῶν τῶν ἀπόρων. Παρατηροῦντες τὴν εἰκόνα τῆς βλέπομεν ὅτι ἦτο εὐειδεστάτῃ ἡ μορφή τῆς ἔχει γλυκύτητα ἀμύθητον, ἐκπράζει δὲ μητρικὴν στοργὴν ποθοῦσαν νὰ διαχυθῇ καὶ νὰ ἐγκλωπιθῇ πάντας τοὺς πάσχοντες. Θεωροῦντες τὴν εἰκόνα ταύτην τὴν ἀποπνεύσαν ἡρεμίαν συνάμα καὶ ἰσχύν, ἀνεμνήσθημεν ἄκοντες τῆς ἐν Ἐρέσῳ Ἀρτέμιδος, ἧτις ἐδόνατο νὰ θρέψῃ τὸν κόμπον ἅπαντα. Ὁ πρὸς τὴν ἀγαθοεργίαν ἔρωσ, ὅστις διέφλεγεν αὐτὴν διαλάμπει ἐν τῷ ἔργῳ, οὐ ὑπῆρξεν ἡ κυριώτερα ἐργάτις. Τὸ θαυμαστὸν ἐν τῷ βίῳ τῆς πτωχῆς ταύτης κόρης εἶναι ὅτι οὐδὲν ποτε κατέβαλε τὴν θέλησίν τῆς. Ὄρμησε πρὸς τὰς χρονικὰς νόσους καὶ πρὸς τὴν δυστυχίαν, ὡς ἄλλοι ὀρμῶσι πρὸς τὴν εὐτυχίαν καὶ τὰ πλοῦτη. Ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας τῆς φιλανθρωπῶς ἀποστολῆς τῆς, ἐνέμεινεν ἀκλόνητος εἰς τὴν ἀρρώσισιν τῆς οὐδ' ἐξέκλινε τῆς χαραχθείσης ὁδοῦ. Ἡ πίστις αὐτῆς πρὸς τὸν Θεόν, ἐν ἧθει νὰ εὐαρεστήσῃ, δὲν ἐπέτρεπεν αὐτῇ

ένδοξασμούς ἠγάπησε τοὺς πτωχοὺς καὶ τοὺς δυστυχέις, διότι ὁ Θεὸς τῆς ἐξῆς δυστυχῆς καὶ πτωχὸς μὴ ἔχων πού τὴν κεφαλὴν κλίνει, διότι ἐκεῖνοι τῶν ὀπίσθων ἀντελαμβάνετο τῇ ἀνεμνησκον τὸν Θεὸν τῆς λατρείας τῆς, διότι ἐνὶ λόγῳ εἶχε τὴν ἐνεργὸν πίστιν, δι' ἧς ἀνακουφίζονται αἱ συμφοραὶ καὶ ἡ ἀνθρωπότης ἀφελείται.

Παρὰ τὴν Ἰωάννην Ἰουγάν καὶ ὑπερτέρα αὐτῆς ἡ Λικατερίνη Ἰαμέτ καὶ ἡ Βιργινία Τρεβανιέλ εἰσήγαγον μοναστικὸν τρόπον τινα κανόνα. Ἡ ἡμέρα ἦτο διηρημένη εἰς ὥρας προσευχῆς καὶ ἐργασίας οὐδ' ἀφίνε τόπον εἰς τὴν ἀργίαν. Ἡ ἡμέρα ἐκάστου λεπτοῦ τῆς ὥρας ἐραίνετο ἐκ τῶν προτέρων ὠρισμένη. Ἡ ἔξις εἶνε δύναμις τοῦτο ἀπεδείχθη εἰς τὸ μικρὸν ἐκείνο σωματεῖον τὸ συνιστάμενον ἐκ τεσσάρων πτωχῶν γυναικῶν, αἵτινες μόνον ἀρχὴν καὶ στήριγμα εἶχον τὴν πρὸς τὸν Θεὸν πίστιν. Ἐνόμιζε τις ὅτι ὑπέκειντο εἰς πειθαρχίαν καὶ εἰς ἐπιβεβλημένην εὐπειθειαν. Ἐνήργουν ὡς νὰ εἶχον κύριον καὶ πράγματι εἶχον.

[Ἐπεται συνέχεια].

(Μετάφρασις ΕΛΙΖΗΣ Σ. ΣΟΥΠΛΟΥ).

Η ΑΠΟΛΕΣΘΕΙΣΑ

[Μυθιστορία τῆς Κυρίας Henry Greville.

Μετάφρασις Π. Ι. Φέρπου].

Συνέχεια τῆς προηγουμένης φύλλου.

ΚΓ'

Τὸ καλὸν οὐδέποτε ἐρχεται μόνον του, λέγει ἡ παροιμία.

Εἶνε ἀληθές ὅτι κατὰ τινὰς στιγμὰς τοῦ βίου ἡμῶν τὰ συμβάντα φαίνονται συνομοσάντα, ἵνα καταδιώξωσιν ἡμᾶς ὅπου δήποτε καὶ ἂν καταφύγωμεν. Καὶ ὄντως, ἐὰν ὑπῆρχε συμβάν τι ὑπερφαίνετο ἀπρόσπτον, ἦτο βεβαίως ἡ παραλυσιὰ ἧτις προσέβαλε τὸν κύριον Βρεῶ.

Ἡ δύσμοιρος συμβία του αἰετοπεπασχούσα ἠσθένησε ἐκ τοῦ τρόμου καὶ τῆς λύπης, ὃ δὲ υἱὸς τῆς ἐλθὼν εὐρέθη μεταξὺ δύο κλινῶν. Ἐν τούτοις ἡ μήτηρ ἀνέλαβεν ὀλίγον τι τῆ βοήθειά τοῦ μεγάλου θάρρους αὐτῆς καὶ τῆς ἀνάγκης, ἧτις τὴν ἠνάγκαζε νὰ καταβάλῃ ἅλην αὐτῆς τὴν δραστηριότητα ὑπὲρ τῆς ἀναρρώσεώς της.

— Τί εἶπες εἰς τὸν Ἰουλιαν, ἦτο ἡ πρώτη αὐτῆς ἐρώτησις.

— Τίποτε, ἀπερίφη ὁ Ροβέρτος. Ἐπειδὴ δὲν εἴξευρα τί θὰ ἐλθῶ νὰ εὖρω ἐδῶ, ἐσυλλογίσθη ὅτι ἦτο περιττὸν νὰ τὸν ἀνησυχῶ καὶ νὰ ταράξω τὴν ἐργασίαν του.

— Δὲν εἴξευρες ὅτι ἀνεχώρησες;

— Ὁχι, εἰμποροῦμεν νὰ του μηνύσωμεν ἀπ' ἐδῶ, τὴν Κυριακὴν.

Τηλεγράφημα ἐστάλη πρὸς τὴν κυρίαν Ἐρμίνην, ἧτις ἀνέλαβε νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸ λυκειὸν νὰ εὕρῃ τὸν Ἰουλιαν, καὶ νὰ τῷ ἀναγγεῖλῃ τὴν νέαν συμφορὰν ἧτις ἐνέσκηψεν εἰς τὴν οἰκογένειάν του.

Πολὺ κακὴ Κυριακὴ ἦτο ἡ ἡμέρα καθ' ἣν ὁ Ἰούλιος ἔμαθε τὴν λυπηρὰν εἰδήσιν. Μάτην ὑπεκρίνετο γενναϊότητα συνδιαλεγόμενος μεγάλη τῆ φωνῆ, διότι οἱ ὀφθαλμοὶ του οἱ ἐρυθροὶ διέψευδον τὴν ἀταραξίαν καὶ τὸ θάρρος του, κατὰ πᾶσαν δὲ στιγμὴν ἐξηραίνετο ἀνευ ἀποχρῶντος λογοῦ καὶ ἐπανήρχετο ἔχων τὰς παρειὰς κακῶς ἐσπογγισμένας, ἐξ ὧν ἐφαίνετο προδηλότατα ὅτι εἶχε κλάυση. Καὶ ἡ Μαρκέλλα ἦτο καταπεπληγμένη, διότι, παιδιόθεν οὕσα ἑστερημένη πάσης παιδικῆς εὐφροσύνης καὶ χαρῆς, εθεώρει τὴν οἰκογένειαν πρᾶγμα τι ἱερὸν, ἀπαρραβίαστον, ἀπρόσβλητον ὑπὸ οἷας δήποτε δυστυχίας. Πολὺ καλὰ ἠδύνατο τὰ ἀπολωλὸτα κοράσια νὰ ἴδωσι τὴν μητέρα τῶν ἀπονήσκουσάν ἐπὶ ζυλίνου θρανίου ἐντὸς δημοσίου κηπου. ἄλλ' ὅμως, παιδιὰ ἐχόντα γονεῖς ἔστω καὶ μακρὰν τῶν τέκνων τῶν εὐρισκομένων, ἔστω καὶ ἀσθενεῖς, δὲν ἦτο πρόπον νὰ εἶνε ὑποκείμενα εἰς σοικαύτας συμφορὰς καὶ καταστροφὰς!

Τοὺς στοχασμοὺς τῆς τούτους ἀνεκαίνωσεν εἰς τὴν κυρίαν Ἐρμίνην.

— Ἀχ! ἀπεκρίθη ἐκείνη, ἡ τύχη δὲν εἶνε πάντοτε δίκαια καὶ ἐπιεικῆς.

Καὶ παρευθὺς ἐσκέφθη περὶ τοῦ μέλλοντος τῆς Μαρκέλλας.

— Καίμενα παιδάκι, ὑπέλαβε, δὲν γνωρίζεις πολλὰ πράγματα τῆς ζωῆς. . . σκληρὸν θὰ εἶνε νὰ σε κάμω νὰ τὴν μάθῃς τόσον γρήγορα. Ὁ Θεὸς νὰ δώσῃ νὰ ζήσω ἀρκετὰ, διὰ νὰ σε ἐξασφαλίσω ἀπὸ πᾶσαν στέρησιν!

Ἡ κυρία Ἐρμίνη ἀπεφάσισε νὰ πορευθῆ ἀνεπερήτως τὴν προσεχῆ Δευτέρα εἰς τοῦ συμβολαιογράφου τῆς, ἵνα διαθέσῃ τὰ καθ' ἑαυτὴν πρὸς ὄφελος τοῦ παιδιοῦ ὑπερσφόδρα ἠγάπα. Ἦτο ἡδὴ Πέμπτη καὶ δὲν ἦτο πῆς βία. Ἐπανελήφθη δὲ ἐν τῷ οἴκῳ τῆς κυρίας Ἐρμίνης ὁ συνήθης κακτικὸς βίος.

Τὸ Σάββατον τὸ πρῶν ὁ γραμματοκομιστὴς ἐνεχείρισεν εἰς τὴν Τριανταφυλλιάν δύο ἐπιστολάς, ἃς αὐτὴ ἐκόμισε πρὸς τὴν κυρίαν τῆς χωρὶς καὶ νὰ παρατηρήσῃ τὴν ἐπιγραφὴν. Ἡ κυρία Ἐρμίνη ἔλαβε γνῶσιν τῆς μιᾶς, δι' ἧς ὁ Ροβέρτος ἀνηγγελλε μικρὰν τινα βελτίωσιν τῆς υἱείας τοῦ πατρὸς του, ἔπειτα δὲ ἐταμαζομένη νὰ ἀποσφραγίσῃ καὶ τὴν ἑτέραν, ἔσταθη καί:

— Μὰ αὐτὴ εἶνε δική σου, εἶπε πρὸς τὴν Τριανταφυλλιάν, ἧτις ἴστατο εὐσεβάστως, τὰς χεῖρας ἔχουσα ὑπὸ τὴν ποδιάν της καὶ ἀναμένουσα νὰ μάθῃ περὶ τῆς υἱείας τοῦ κυρίου Βρεῶ καὶ τῆς κυρίας Βρεῶ.

— Δικό μου εἶνε τὸ γράμμα, εἶπεν ἡ Τριανταφυλλιά ἀπιστοῦσα. Ἐ! Θεὲ μου! Καὶ πού εἶδατε ἄλλη φορὰ νὰ μου γράψουν ἐμένα! Ἐγὼ ποτέ δὲ λαβαίνω γράμματα ἀπὸ κανένα!

— Καὶ ὅμως δὲν ὀνομάζομαι ἐγὼ Τριαντα-

φυλλιά Πικαρδιώτη, εἶπεν ἡ κυρία Ἐρμίνη. Ἐλα, διάβασε τὴν ἐπιστολήν σου.

— Ἐρετε καλά, κυρία, πῶς ἐγὼ δὲ διαβάζω παρὰ μόνον ἐς τὸν τύπο! Ἄν ἔχετε τὴν καλοσύνην διαβάσατέ το σεις καὶ μου λέτε τί γράφει.

Ἡ κυρία Ἐρμίνη ἐστερέωσε τὰ δίοπτρά της ἐπὶ τῆς βίβδος καὶ ἀπεσφράγισε τὴν ἐπιστολήν, ἧτις ἦτο ἐσφραγισμένη διὰ ψιχρὸς ἄρτου.

Μεταξὺ ὀρθογραφίας ἀλλοκότου, στίξεως μᾶλλον ἀλλοκότου, κατακλισμοῦ κεφαλαίων γραμμάτων καὶ ἐν τῷ μέσῳ τῶν λέξεων, εἶδεν ὅτι προέκειτο περὶ τριῶν μικρῶν παιδιῶν — κοιμωμένων ἐν τῇ οἴῳ — τέκνων ἀνθρώπου τινός ἐξώλους καὶ προύλους, καὶ γυναικὸς τινος πρὸ ὀλίγου ἀποθανούσης.

Ἡ Τριανταφυλλιά ἠκροῦτο μετὰ μείζονος σοβαρότητος, ἔχουσα ἐτι τὰς χεῖρας ὑπὸ τὴν ποδιάν της καὶ οὐδὲν λέγουσα. Ὅτε δὲ ἡ κυρία Ἐρμίνη ἐτελείωσεν, ἐξέβαλε τὰ δίοπτρά της καὶ ἀπέβλεψε πρὸς τὴν πιστὴν αὐτῆς θεράπειαν.

— Καταλαμβάνεις σύ τίποτε; τὴν ἠρώτησεν ἀπορούσα.

Ἡ Τριανταφυλλιά κατένευσε.

— Τώρα θὰ σας πῶ, κυρία, εἶπε μετὰ σοβαρότητος. Ποτέ δὲ σας ἔκαμα αὐτὴν τὴν ὁμιλία, γιατί οὔτε τιμὴ μου ἔκαμνε, καὶ πολὺ μ' ἐσυχίζε νὰ ζέρω ὅτι ἐγὼ ἐς τὴν οἰκογένειάν μου τέτοια πράγματα, που ἐπολεμουσα νὰ τα βγάλω ἀπὸ τὸ νοῦ μου. Εἶχα μιὰν ἀδερφή πολὺ μικρότερή μου, αὐτὴ εἶχε μείνῃ ἐς τὴν πατρίδα. Εἶνε καμμιά δεκαπενταριά χρόνοι πού της κατέθηκε ἐς τὸ κεφάλι νὰ μῆ ἐς τὸν κόσμον, καὶ μού το ἔγραψε. Ἐγὼ τὸν εἴξερα τὸν νεο, ἦταν ἕνας χαμένος ἄνθρωπος, που ἐφαίνετο πῶς θὰ ἔχη κακὸ τέλος ἢ οὕτως ἢ ἄλλῶς. Δὲν ἤθελα νὰ σας κάμω ποτέ λόγο, κ' ἐπαρακάλεσα τὴν κυρά Ζαλίνη καὶ μού ἔκαμε ἕνα γράμμα. Ὅλα μου τὰ μυστικὰ τὰ ζέρετε, κυρία, μὰ αὐτὸ μοναχὰ δὲ σας το εἶπα ποτέ. Ὡς τὸ γράμμα μου ἔγραφα ἐς τὴν κακομοίρα τὴν ἀδελφὴν μου νὰ μὴ τὸν παρῆ αὐτὸν τὸν παλιάνθρωπον, καὶ της ἔλεγα ὅσα εἴξερα γι' αὐτόν, μὰ αὐτὴ ἦταν λαφρόμυαλη καὶ ἔπειτα τὸ εἶχε κάμη καὶ ἀπόφασι. Ἀμὰ ἐστεφανώθηκα, τὸ εἶδειν ἡ κουτὴ τὸ γράμμα μου ἐς τὸν ἄνδρα της, καὶ αὐτὸς της εἶπε νὰ μὴ μου γράψῃ. Ἀπὸ ἀλλοῦ ὅμως ἔμαθα ἐγὼ ὅτι ἔκαμαν πολλὰ παιδιὰ καὶ τὰ μεγαλύτερα πῆθαναν, καὶ εἶχαν ἀπομείνῃ τὰ μικρότερα ὅταν ἐπέθανεν ἡ ἀδελφὴ μου πρὸ δύο ἢ τρία χρόνια. Μπορεῖ κανεὶς νὰ πῆ ὅτι ἐμαρτύρησεν ἡ καίμενη, καὶ τὸ χειρότερον γιατί δὲν ἠθέλησε ν' ἀκούσῃ ὅταν τὴν ἐσυμβούλευαν. Ἐγὼ πάντα τὸ ἔλεγα πῶς ὁ πατέρας θὰ βαρεθῆ νὰ θρέψῃ τὰ μικρούλια, αὐτὸς πού δὲν ἀγαποῦσε τὴ δουλειά. Τώρα λοιπὸν ἀφοῦ λέγει τὸ γράμμα πῶς ἔφυγε καὶ ἄφησε τὰ παιδιὰ του χειρότερον ἀπὸ ἄρρανα, δὲ μου φαίνεται παραξένο, κυρία, μού

σπαράζει τὴν καρδιά, μὰ δὲ μου φαίνεται παραξένο.

Καὶ ἐμείνεν εὐθεία, ἀκίνητος, παρατηρούσα μακρὰν τίς οἶδε τί πρᾶγμα, ἴσως τὰ τρία ὄρφανὰ περιβεβλημένα ῥάκη, ἐπὶ τῆς θύρας τῆς κλειστῆς οἰκίας των, ὑπὸ τὴν δριμείαν τοῦ Μαρτίου αὐραν. Ἡ δὲ κυρία Ἐρμίνη ἦτο σιωπηλή.

— Ἐγὼ ποτέ μου δὲν τα εἶδα αὐτὰ τὰ μικρὰ, οὔτε ζέρω ἂν εἶνε κοριτσάκια ἢ ἀγοράκια, οὔτε καὶ τὰ ὀνόματά τους. Ἀλλὰ ὅταν συλλογίζομαι τῇ Μαρκέλλα μας πῶς ἦταν ὅταν τὴν εὐρήκαμε ἐς τὴν πόρτα μας, καὶ ὅταν συλλογίζομαι πῶς αὐτὰ εἶνε χειρότερα ἀπ' ὅτι αὐτὴ ἦταν τότε.

Καὶ ἀπέστρεψε τὸ πρόσωπόν της ἐπ' αὐ κατέρευσαν δύο τόσα δάκρυα.

— Ἄλλ' ὅμως, ἀνεφώνησεν ἡ κυρία Ἐρμίνη, δὲν εἰμποροῦν νὰ μείνουν ἔτσι! Πρέπει νὰ γράψω μεν, νὰ μάθωμεν, νὰ στείλωμεν χρήματα.

Ἡ Τριανταφυλλιά ἐκίνησε τὴν κεφαλὴν βραδέως.

— Νὰ στείλωμε χρήματα! εἶπε καὶ σὲ ποιὸν νὰ τα στείλωμε; καὶ ἂν τα κρατήσουν γιὰ τὸν ἑαυτὸ τους; Ὁχι, ἄλλο πρᾶγμα χρειάζεται μὰ κ' ἐγὼ δὲν ζέρω.

Ἡ κυρία Ἐρμίνη ἔθηκε τὰ δίοπτρα ἐν τῇ θήκῃ των μετὰ χειρονομίας δηλοῦσης ἀπόφασιν.

— Θὰ ἀναχωρήσῃς, εἶπεν, ἀπόψε, καὶ μόνη σου πλεον θὰ ἴδῃς τί πρέπει νὰ γίνῃ. Ὁ δήμαρχος θὰ κάμη κάτι τι. Καὶ ἔπειτα πιθανὸν νὰ εὐρῆς καὶ συγγενεῖς μὲ ὀλίγα χρήματα καταρθῶναι κανεὶς πολλὰ πράγματα.

Ἡ Τριανταφυλλιά παρετήρησε τὴν κυρίαν της μετὰ βλέμματος κατεπτοημένου.

— Καὶ πῶς θὰ κάμετε μοναχὴ σας χωρὶς ἐμένα; Ἐρετε πῶς δὲν μπορεῖτε νὰ κάμετε καμμιά δουλειά; δὲν ζέρετε πού νὰ βροῦτε τὸ φλυτζάνι σας τῆς σοκολάτας.

— Θὰ πάρω καμμιά νὰ με ὑπηρετῇ, τὴν μαγειρίσσαν τῆς κυρίας Βρεῶ, φέρ' εἰπεῖν, ἡ ὁποία τώρα ἴσα ἴσα δὲν ἔχει δουλειάς.

— Γιὰ πῆτέ το ἄλλη μιὰ φορὰ! ἀνεφώνησεν ἡ Τριανταφυλλιά τοσοῦτον ἐξαφθεῖσα ἐξ ἀγανακτήσεως, ὥστε ὕψωσε τὴν φωνὴν της χωρὶς νὰ το νοήσῃ. Αὐτὴ δὲ τῇ χρυσοχέρα πού με τὰ φεντικά της κ' εἶνε λόγος σου καὶ λόγος μου! Ἄυτό δὲ δὲν το συλλογισθήκατε; Τότε ἐγὼ καλλίτερα νὰ μείνω!

Καὶ σταυρώσασα τὰς χεῖρας μετὰ μεγαλειότητος, ἐφάνη ἀκλόνητος ὡς ὁ πύργος τῆς Βαβέλ. Ἡ δὲ κυρία Ἐρμίνη δὲν ἠδυνήθη νὰ μὴ γελάσῃ.

— Ἦσυχασε, εἶπε, καὶ δὲν τὴν πέρνομεν αὐτὴν. Ἐχάθησαν τόσαι τιμίαι γυναῖκες, αἱ ὁποῖαι μετὰ χαρᾶς θὰ ἐλθουν νὰ ὑπηρετήσουν διὰ μερικὸν καιρὸν;

— Ξένες! εἶπεν ἡ Τριανταφυλλιά μετ' ἀνεκφραστοῦ περιφρονήσεως, ξένες, νὰ μου κάμουν τὸ

μαγειρείο μου άνω κάτω, και όταν γυρίσω να μὴν ἔμπορῶ νὰ βρῶ οὔτε μιὰ γερή κατσαρόλα...

Ἡ θύρα αἰφνης ἀνοίγεται ἡρέμα και ἡ κεφαλή τῆς Μαρκέλλας προέβηκε. Ἰδοῦσα τὰς δύο γυναίκας ἀπασχολημένας, ἀπεσῶρθη ζωηρῶς φοβηθεῖσα μὴ ἐφάνη ἀδικητός.

— Ἐλα εἰδῶ, Μαρκέλλα, εἶπεν ἡ κυρία Ἐρμίνη. Ἡ Τριανταφυλλιά εἶνε ἡναγκασμένη νὰ ὑπάγῃ δι' ὀλίγας ἡμέρας εἰς τὴν πατρίδα της, και δὲν θέλει νὰ με ἀφήσῃ νὰ πάρω ἄλλην παρατρεχάμενη. Εἶπε τὴν λοιπὸν ὅτι σὺ θὰ ἔχῃς τὸν νοῦν σου εἰς ὅλα, και ὅταν ἐπιστρέψῃ θὰ τὰ εὕρῃ ὅλα ἐν τάξει.

— Παρατρεχάμενη; εἶπεν ἡ Μαρκέλλα. Και διατί;

— Διατί; διὰ νὰ μὰς ὑπηρετῇ! εἶπεν ἡ κυρία Ἐρμίνη.

— Δὲν εἶν' ἀνάγκη, εἶπεν ἡ Μαρκέλλα, και ἄκτις φαιδρότητος ἐφώτισε τοὺς καστανούς ὀφθαλμούς της. Ἡ Τριανταφυλλιά μ' ἔμαθε νὰ τα κάμνω ὅλα, και εἶμαι περίφημη μαγείρισσα, νὰ ἰδῆτε, πολλὰς φορὰς ἐφάγατε μαγειρεῖμα τοῦ χερῶν μου, — δὲν εἶνε ἀλήθεια, Τριανταφυλλιά; — και σας ἐφάνηκαν νόστιμα. Ἐγὼ θὰ εἶμαι ἡ δουλίτσα σας. Και ἴσα ἴσα ἀπὸ τότε ποὺ ἐφυγεν ὁ Ροβέρτος δὲν ἔχω τί νὰ κάμω...

Και ἐπτενάζε· σκιά δὲ διήλθεν ἐπὶ τοῦ φαιδρῶν προσώπου της.

Αἱ δύο γυναίκες προσεῖδον ἀλλήλας ἀμυχανοῦσαι.

— Σὺ, τί λέγεις; εἶπεν ἡ κυρία Ἐρμίνη.

— Μὰ τὸ ναί, ἀπεκρίθη ἡ Τριανταφυλλιά, ποτέ μου δὲν ἤκουσα λόγο φρονιμώτερο...

— Ἄς εἶνε λοιπὸν! εἶπεν ἡ κυρία Ἐρμίνη θεωπεύουσα τὴν κόμην τῆς Μαρκέλλας, ἣτις προσετριβέτο ἐπὶ τοῦ ὤμου της ὡς γαλῆ.

Ἄλλὰ και μετὰ τὴν ἀπόφασιν ταύτην ἡ Τριανταφυλλιά ἴστατο ἀμυχανοῦσα.

— Τί ἔχεις; τὴν ἠρώτησεν ἡ κυρία της.

— Νὰ σας πῶ τί ἔχω, εἶπεν ἡ Τριανταφυλλιά. Ἐγὼ δὲν εἰζέρω νὰ γράφω και μόνο ἔς τὸν τύπο διαβάζω. Ἐκεῖ θὰ χρειασθῇ νὰ κάμω και νὰ ὑπογράψω πολλὰ ἔγγραφα, και ἐγὼ δὲ σκαμπάζω τίποτ' ἀπ' αὐτὰ, μ' ἀπάνω ἔς τὴ δουλειά, ἀλήθεια, κανένα δὲ φοβοῦμαι. Δὲν το ἔχουν τίποτα νὰ με βάλουν ἐκεῖ νὰ ὑπογράψω μ' ἓνα σταυρὸ σὲ ἓνα σωρὸ πράγματα ποὺ δὲ θα καταλαβαίνω οὔτε γρῶ, και ἐπειτα νὰ ἔχω σκοτούρες. Μοῦ ἐχρειάζότανε νὰ ἔλθῃ μαζί μου ἓνας ἄνθρωπος ποὺ νὰ ξέρῃ νὰ μιλῇ και νὰ μὴ μ' ἀφήσῃ νὰ τα χάνω.

— Πάρε μαζί σου τὴν κυρά Ζαλίην, εἶπεν ἡ γηραιά κόρη. Αὐτὴ εἶνε ὅπως σου χρειάζεται.

Ἄστραπὴ εὐαρεσκείας ἐλαμψεν εἰς τοὺς ὀφθαλμούς της Τριανταφυλλιάς. Ἄλλὰ ἡ πιστὴ θερά-

παινα δὲν ἦτο φιλοπροσῆγορος και ἠρκέσθη μόνον νὰ εἴπῃ:

— Ἐὐχαριστῶ, κυρία.

Μετὰ τοῦτο κατάκοπος ἐκ τῆς πολλῆς συνδιαλέξεως, ἐπανῆλθεν εἰς τὴν ἐστίαν της και διήλθε τὴν ἡμέραν ἐπιφέρουσα εἰς τὸ μαγειρεῖον γερικὴν ἀναστάτωση, ἵνα μὴ καταλίπῃ ὀπισθὲν της κανὲν κουσούρι, — ὡς εἶπε πρὸς τὴν κοραίδα.

Ἀνήγγειλαν τὸ πρᾶγμα πρὸς τὴν κυρά Ζαλίην και τὴν ἐπίουσαν πρῶϊαν ἀπῆλθον ἀφοπτεροι εἰς Πικαρδίαν, τεθλιμμένοι πολὺ μᾶλλον διότι κατέλιπον τὴν κυρίαν Ἐρμίνην, ἣ εἴαν εἶχον θαψῆ πάντας ὁμοῦ τοὺς οἰκείους των.

Κατὰ τὴν ὥραν τοῦ προγευματος ἡ γηραιά κόρη προσκλήθεισα ὑπὸ τῆς μικρᾶς προστατευμένης μετὰ πάσης τῆς νενομισμένης ἐθιμοτυπίας, ἐκάθισε πρὸ τραπέζης ἀμέμπτου. Οὐδέποτε τὰ κρυστάλλινα σκεῦη ἦσαν καθαρώτερα, τὰ ἀργυρὰ στιλπνοτερα, τὰ ἐκ πορσελάνης πινακία ἐστίλθον ὡς ἡ πανσέληνος και ἡ Μαρκέλλα ἐκόμισεν ἐν θριαμβῶ ὡς ἐν τῶ πινακίῳ, ἄτινα ἐφάνιντο ὡς μικροὶ τινες ἠλιοὶ ὠρῶμενοι διὰ μέσου λευκῆς ὑμίχλης.

— Και οὕτω καθ' ἑξῆς! εἶπεν ἡ Μαρκέλλα ἐκδηλοῦσα οὕτω τὴν εὐαρέστησιν ἣν ἐνεποίει εἰς αὐτὴν ἡ ἐπιτυχία τῆς πρώτης ταύτης ἀποπειρας. Ὁ δὲ ἰδῆτε, κυρία, ὅτι ποτὲ ἄλλοτε ἔως τώρα δὲν εἴχετε τόσοσιν καλὴν ὑπηρεσίαν.

Μετὰ δὲ τὸ δεῖπνον ἡ Μαρκέλλα περιβέβημένη τὰς μεγάλας ποδιάς τῆς Τριανταφυλλιάς ἦλθε και ἐστάθη παρὰ τῇ θύρᾳ τοῦ ἐστιατορίου μιμουμένη πιστῶς τὴν στάσιν τῆς μαγειρίσσης. Τοὺς βραχιόνας ἔχουσα ἐσταυρωμένους, τὸ βλέμμα ἄσταθὲς ἀπήγγειλε τὰς καθιερωμένας λέξεις:

— Τί προστάζετε, κυρία, δι' αὐτοῖν;

Τοσοῦτον δὲ τελεία ἦτο ἡ ἀπομίμησις, και τὸ ἦθος τῆς Μαρκέλλας τοσοῦτον πειστικόν, ὥστε ἡ κυρία Ἐρμίνη ὤψισε τὴν κεφαλὴν και συνήτησε τοὺς φαιδρούς ὀφθαλμούς της μικρᾶς της φίλης.

— Ἄχ! ἀνεφώνησεν ἡ μικρὰ και σπείσασα ἐκάθισε παρ' αὐτῇ, τί ὠραῖα, τί ὠραῖα!

— Τί! εἶπεν ἡ κυρία Ἐρμίνη, νὰ εἶμεθα χωρὶς μαγείρισσαν;

— Ὅχι, ἀπεκρίθη τὸ παιδίον, ἀλλὰ νὰ σας ὑπηρετῶ, νὰ ζῆρω ὅτι σας εἶμαι χρήσιμη, και ὅτι ἂν δὲν ἤμουν ἐγὼ εἰδῶ, θὰ ὑποπέρατε, διότι δὲν θὰ εἴχατε τὰ πράγματα σας ὅπως εἰσθε συνηθισμένη. Ἄχ! ἂν ἀρρωστούσατε τί καλὰ πού θὰ σας ἐκύτταζα, τί περιποιήσεις πού θὰ σας ἐκαμνα!

— Ναί, εἶπεν ἡ κυρία Ἐρμίνη μετὰ σκώπτικου τόνου φωνῆς, ἀλλὰ μὴ ἐλπίζης νὰ σου γίνῃ αὐτὴ ἡ χάρις.

ΚΑ'

— Τί διασκεδαστικὸν ποὺ εἶνε, κυρία Ἐρμίνη! εἶπεν ἡ Μαρκέλλα ἔχουσα τὰς ἐκ τοῦ ψυχους κωνῆς χεῖρας της ἐντὸς τοῦ θαψιχειρίου της.

Ἐβαδίζεν ὑποπηδῶσα παρὰ τὴν κυρίαν Ἐρμίνην, ἣτις ἐκράτει ἀδρότατα κάνιστρον, περιέχον κάρδαμα και τευτλίδας, τὸ δὲ κρέας ἐκράτει ἡ Μαρκέλλα ἐντὸς μικροῦ σάκκου κρεμαμένου ἀπὸ τοῦ βραχιονός της.

— Τί πράγμα εἶνε διασκεδαστικόν; ἠρώτησεν ἡ γηραιά κόρη, σπεύδουσα διότι ἠσθάνετο ψυχός.

— Τὸ χιόνι, και ἀπάνω ἔς τῆς πασχάλις ἀκόμη! τί ὁμορρο, τί ὠραῖο! Τὰ φύλλα εἶνε πράσινα σὺν νὰ εἶνε καλοκαίρι, και χιονίζει σὺν νὰ εἴχαμε χειμῶνα!... Εἶνε πολὺ διασκεδαστικόν, σὰς βεβαίω! Τί λέτε σεις;

— Ἐγὼ λέγω ὅτι εἶνε ψυχός και ἐπεθύμουν πολὺ νὰ ἤμεθα τώρα ἔς τὸ σπιτί, ἀπεκρίθη ἡ κυρία Ἐρμίνη. Και νὰ ἰδῆς, θαρρῶ, ὄχι θαρρῶ ἄλλ' εἶμαι σχεδὸν βεβαία, ὅτι ἀφήσα τὰ παράθυρ' ἀνοικτὰ. Δὲν εἰζέρω πῶς τα ἐλησμόνησα... και θὰ εἶνε τὸ σπιτί παγωμένο...

— Δόστε μου τὸ κλειδί νὰ τρέξω νὰ τα κλείσω, εἶπεν ἡ Μαρκέλλα τείνουσα τὴν χεῖρα.

Ἐστάθησαν ἐν τῇ γωνίᾳ τῆς ὄδοῦ, ἵνα ἡ κυρία Ἐρμίνη ἀναζητήσῃ ἐν τῶ θυλακίῳ της τὴν δεξιμὴν τῶν κλειδίων, ἀλλὰ μετὰ τοσαύτης βίας και σπουδῆς ἀνεζήτει, ὥστε δὲν ἠδύνατο νὰ τα εὕρῃ. Ἐπανειλημμένως ἔχουσε τὴν χεῖρα εἰς τὸ εὐρύτατον βάραθρον ἐν ᾧ ἐκρυσσε τοὺς θησαυρούς της, και τὴν ἀνέσυρε κενὴ μετὰ χειρονομίας ἀγανακτήσεως.

Ἡ χιών ἡμίτηκτος ὠθουμένη ὑπὸ παγεροῦ βορειοδυτικῶ ἀνέμου, περιδιδνεῖτο πέριξ αὐτῶν κατὰ πυκνὰς κινάδας. Ἡ κυρία Ἐρμίνη ἀποβαλοῦσα τὴν ὑπομονὴν της ὤψισε τὴν κεφαλὴν και ἀνέπνευσε μετὰ δυνάμεως.

— Τί κακοτυχία! εἶπε, δὲν θὰ το εὕρω!

Παρευθὺς δὲ ἡ χεῖρ ἣτις διὰ κινήσεως αὐτομάτου περιστράφη ἀνερευθῶσα, συνήτησε τὸ κλειδίον.

— Νὰ το, εἶπεν ἡ ἐξαίρετος γηραιά κόρη· τρέξ' ἐμπρὸς και ἀναψε ἴλιγη φωτιά, διότι εἶμαι παγωμένη ὡς τὰ κόκαλα.

Και ἡ μὲν Μαρκέλλα εὐθὺς « ἔγινεν ἀστραπή », ἡ δὲ κυρία Ἐρμίνη κατηυθύνθη πρὸς τὴν οἰκίαν, αἰσθανομένη τοὺς πόδας της ὡς εἴαν ἦσαν ἐκ μολύβδου. Ἐνόμιζεν ὅτι βαδίζει ταχέως και ὁμοῦ δὲν προῦχώρει. Ὁ ἀνεμὸς ἔφερε κατὰ τοῦ προσώπου της τὴν χιόνα, ὥστε ἐδέησε νὰ σταθῇ πολλάκις ἵνα ἀναπνεύσῃ· τότε δὲ ἀνέπνευε παρατεταμένως, εἰσπνεύουσα τὸν ἀέρα μέχρι τῶν μυχιαιτῶν τοῦ στήθους της, και ἐπειτα ἐπανελάμβανε τὴν πορείαν της μετὰ στιγμιαίαν ἀνακούφισιν, ἣν μετ' οὐ πολὺ διεδέχετο πνιγμὸς ἐπώδυνος.

Μετὰ πολλοῦ κόπου ἦλθε μέχρι τῆς κιγκλιδωτῆς πύλης τοῦ κηπαρίου, ἣν ἡ Μαρκέλλα εἶχεν ἀφήσῃ ἐπίτηδες ἡμιάνοικτον. Εἰσελθούσα ἡ Ἐρμίνη τὴν ὠθησεν ἵνα τὴν κλείσῃ, και μετ'

ἐκπλήξεως παρατήρησεν ὅτι ἦτο τοσοῦτον βαρεία.

— Και πῶς εἰμπόρεσε παιδί πράγμα νὰ κινήσῃ τόσοσιν βάρος; εἶπε καθ' ἑαυτὴν θαυμάζουσα. Χρειάζεται ἓνας γίγας σὺν τὴν Τριανταφυλλίαν διὰ νὰ μετακινήσῃ ἓνα τόσοσιν ὄγκον!

Και ὁ νοῦς της ἐπῆγεν εἰς τὴν Τριανταφυλλίαν, ἀποῦσαν ἀπὸ τριῶν μόνον ἡμερῶν, τριῶν ἡμερῶν αἰτινῆς τῇ ἐφάνησαν τρεῖς αἰῶνες, και τοῖ ἡ Μαρκέλλα ἐδείκνυε μεγίστην προθυμίαν.

— Ἄχ! και ἄς ἤρχετο γλήγορα! διενόηθη ἡ κυρία Ἐρμίνη. Ἀπείκαμα πλέον.

Ἄμα εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν και παρευθὺς καπνὸς πυκνὸς προσέβαλε τὸν λαϊμόν της. Ἡ φωνὴ τῆς Μαρκέλλας ἠκούσθη ὡς ἀπὸ τοῦ τυθμίνους φρεάτος ἐξερχομένη.

— Μὴ μπαινέτε ἔς τὴν τραπέζαρία, ἐκραύγαζεν, ὁ ἀνεμὸς καταβαίνει τὸν καπνὸ, Ἄκόμη δὲν εἰμπόρεσα ν' ἀνάψω τὴ θερμάστρα.

Ἡ κυρία Ἐρμίνη οὐδὲως πειθομένη εἰς τὰς προτροπὰς τῆς Μαρκέλλας, εἰσῆγαγε τὴν κεφαλὴν της διὰ τῆς ἡμιάνοικτου θύρας τοῦ ἐστιατορίου, και εἶδε τὴν κοραίδα γονυκλινη ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, ἔχουσαν τὴν κεφαλὴν εἰς τὰ ἐνδότετα τῆς θερμάστρας, και μεθ' ὑπομονῆς καταγινομένη νὰ θέσῃ ἐπ' ἄλληλα ἡμίκαυστα ζύλα, ὧν αἱ ἐντὸς τοῦ σωλῆνος μετὰ κρότου ἀντηχοῦσαι συστροφαὶ τῶν σπινθήρων ἀπέστελλον τὸν καπνὸν κατὰ τοῦ προσώπου της.

Ἐξαγαγούσα τὴν κεφαλὴν ἐκ τοῦ μέλανος ἄντρου ἐσπόγγισε τοὺς θακρυδρέκτους ὀφθαλμούς της διὰ τοῦ ἐπάνω μέρους τῆς ὀλιγώτερον βερυπωμένης χερῆς της και εἶπε πρὸς τὴν κυρίαν Ἐρμίνην μετὰ μειδιάματος ἀγγελικῶ:

— Ἀναβῆτε ἔς τὴν καμαρὰ σας, κυρία Ἐρμίνη, ἡ φωτιὰ θὰ ἐπιασε, τὴν ἀνάψα.

Ἡ κυρία Ἐρμίνη οὐδὲν ἀποκρίθεισα, ἀνέβη βραδέως τὴν κλίμακα, ἐκπληττομένη διότι ἡναγκάζετο νὰ στηρίζηται πολὺ ἐπὶ τῶν κιγκλιδῶν τῆς κλίμακος. Εἰσερχομένη δὲ εἰς τὸ δωμάτιόν της, οὐτὸ πρὸ μικροῦ μόνον κλεισθὲν παράθυρον εἶχεν ἀφήσῃ νὰ εἰσδύσῃ πανταχοῦ ὕγρασία παγερά, ἠσθάνθη φρικίασιν ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν και ἐκάθισεν ἄτονος ἐπὶ τῆς μακρᾶς καθέδρας, χωρὶς νὰ λάβῃ καν τὴν δύναμιν νὰ ἀπαλλαγῇ τῶν καθύγραν ἐνδυμάτων της.

Τὸ πῦρ τῆς θερμάστρας δὲν ἤθελε νὰ ἀνάψῃ, και ἐκ διαλειμμάτων πλατεία νιφὰς χιόνος ἠπλοῦτο ἀστεροειδῶς ἐπὶ τῶν στακτόχρων ζύλων, ἄτινα μόλις ἦσαν μαῦρα πρὸς τὸ ἐπάνω μέρος ὑπὸ πρώτης τινὸς φλογὸς παρευθὺς σβεσθείσης. Ἡ κυρία Ἐρμίνη ἠσθάνθη ἐν τῶ στόματί της μικρόν τινα κρότον και ταραχὴν ἀλλόκοτον τακρῶσσαν ὅλον της τὸ σῶμα. Οἱ ὀδόντες της συνεκρούοντο και δὲν ἠδύνατο νὰ κρατήσῃ. Ἐπειδὴ δὲ οὐδὲν ἄλλο ἠδύνατο νὰ πράξῃ, συνέστειλεν ὑπὸ τὸ φόρεμά της τοὺς καθύγραους πό-

δας της, και ούτω συνεσπειραμένη ανέμεινε καρτερικώς μὲν ἀλλ' εἰς ἄκρον ἀπέλιπε τὴν παρά Θεοῦ βοήθειαν.

Ἡ βοήθεια δὲν ἐβράδυνε πολὺ νὰ φανῇ. Ἡ Μαρκέλλα εἰσῆλθε κρατοῦσα μικρὸν πύραυλον.

— Θεέ μου! ἀνεφώνησε, τί ἔχετε, καλὴ μου φίλη! Εἰσθε φωτιὰ κόκκινη καὶ τὰ μάτια σας εἶνε κ' ἐγὼ δὲν εἰξέρω καὶ ζωηρὰ καὶ κομμένα. Ὡς ἐκρούσατε χωρὶς ἄλλο! Νά, σὰς ἔφερα νὰ ζεσταθῆτε.

Καὶ ἐκλινε τὸ γόνυ πρὸ τῆς μακρᾶς καθέδρας, ἐξέβαλε μετὰ προσυχῆς τὰ διάβροχα σανδάλια καὶ τὰς καθύγρους περικημιδὰς τῆς εὐεργετιδᾶς της, καὶ περιτύλιξε τοὺς πόδας της ἐντὸς προσοπίου κατεσπυσμένως θερμανθέντος διὰ τοῦ πύραυλου, καὶ ἔπειτα ἀπέβλεψε πρὸς τὴν κυρίαν Ἐρμίνην μεδιῶσα τὸ καλὸν ἐκεῖνο μειδιάμα, ὅπερ αὐτὸ καὶ μόνον ἦτο ἱκανὸν νὰ ἀνακουφίσῃ ἀσθενῆ ἄνθρωπον.

— Πρέπει νὰ σας βγάλω τὰ φορέματά σας, καὶ νὰ σας βάλω ἓς τὸ κρεβάτι σας νὰ σας κάμω καὶ ἓνα ζεστό νὰ το πηγήτε καὶ νὰ σας φέρω καὶ ἓνα μπουκάλι νερὸ ζεματιστό... Δὲ θέλετε νὰ σας γδύσω; Ἀγ! Θεέ μου! καὶ αὐτὴ ἡ παλιωρῶν νὰ μὴν ἀνάβῃ! Ἡ θερμάστρα βοᾷ κατωμά, μου ἔβγαλε τὴν ψυχὴ μου!

Διὰ ταχείας περιστροφῆς τῆς χειρὸς τὸ ἄχρηστον πλέον πύραυλον ἐκενώθη εἰς τὴν ἐστίαν καὶ τὸ παραπέτασμα της κατεπέτασθη. Οἱ διάπυροι ἄνθρακες μετ' οὐ πολὺ ἀνέδωκαν ζωηρὰν φλόγα, καὶ πυκνοὶ σπινθηρισμοὶ μετὰ κρότου ἀνῆγγειλαν ὅτι ἡ ἀπειθούσα θερμάστρα εἰσῆλθεν εἰς τὴν εὐθείαν ὁδόν.

— Ἐλάτε, μάτια μου κυρία Ἐρμίνη, εἶπεν ἡ Μαρκέλλα διὰ τῆς ἐπαγωγότατης φωνῆς της, γλήγορα ἓς τὸ κρεβάτάκι σας.

— Βοήθησέ με, εἶπεν ἡ κυρία Ἐρμίνη, καὶ ἡ φωνή της ἦτο ἀλλόκοτος καὶ ὑπόκωφος, θὰ ἐνόμισες ὅτι ἦτο περιτετυλιγμένη διὰ πυκνοῦ στρώματος βάζμακος.

Ἡ κορασίς ἐσπευσε καὶ ὑπὸ τὰς εὐκινήτους χεῖρας της αἰ ἐνεταί καὶ οἱ κόμμοι ἐλύθησαν τάχιστα, τὰ ἐνδύματα κατέπεσαν εἰς σωρὸν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους καὶ ἡ κυρία Ἐρμίνη εὐρέθη ἐν τῇ κλινῇ της, οὐδ' αὐτὴ ἐνόησασα τὸ πῶς. Ἐκ τῆς ἐπαρῆς τῶν σιγῶν τὴν κατέλαβε πάλιν ἡ φρικτικαίς, καὶ ἡ Μαρκέλλα ἤκουσε τὸν φοβερὸν βρυγμὸν τῶν ὀδόντων, ὅστις σφόδρα ταραττει τοὺς ἀνθρώπους καθ' ὃ προάγγελος δεινῆς νόσου.

Ὅθεν δὲν περιωρίσθη εἰς λόγους μόνον, ἀλλ' ἔδραμεν εἰς τὴν θερμάστραν, ἔνθα εἶχε θέσῃ διὰ πᾶν ἐνδεχόμενον, δοχεῖον πλήρες ὕδατος.

Τὸ ὕδωρ τοῦτο εἶχε πῶς τὴν ὀσμὴν τοῦ καπνοῦ ἀλλὰ δὲν ἦτο καιρὸς τοιούτων λεπτολογιῶν. Ἡ μικρὰ Σινική τειχοπέδη ἐπληρώθη τείου ἀρωματικῆς, ἡ δὲ Μαρκέλλα καύσασα καθ' ὑπερβολὴν

τοὺς δακτύλους της ἐγέμισε τὸ πλῆθυνον δοχεῖον, ὅπερ ἦτο ἀείποτε τὸ αὐτό, διότι οὐδέποτε συνεισπίδατο τίποτε ἐν τῇ οἰκίᾳ τῆς κυρίας Ἐρμίνης, καὶ ὅπερ ἐχρησίμευσεν εἰς θέρμανσιν τῆς Μαρκέλλας ἐν τῇ παρελθούσῃ ἀσθενείᾳ της. Οὕτω δὲ ὀπλισμένη κατὰ τοῦ ψυχροῦ, εἰσῆλθεν εἰς τὸ δωμάτιον ἐνθα αἱ ἀντανακλάσεις πυρᾶς ἰλαρᾶς καὶ λαμπροτάτης ἐχόρευον ἐπὶ τῶν παραπετασμάτων καὶ τῶν στιλβόντων ἐπιπλῶν.

— Ἐ! δὲν εἰσθε τώρα καλλίτερα; εἶπεν εἰσέρχομένη, καὶ τὸ πρόσωπόν της τὸ παιδικὸν εἶχε κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἐκφρασιν μητρικὴν. Καὶ ὄντως τὴν στιγμὴν ἐκείνην δὲν ἦτο ἡ μικρὰ μήτηρ τῆς κυρίας Ἐρμίνης, ἥτις συγκαλυμμένη ὑπὸ τὰ προσκεφάλαια, τὴν παρετήρει μετὰ σοβαρότητας ἀμα καὶ τρυφερότητος καὶ δὲν εἶχε κἄν τὴν δύναμιν νὰ τη μειδιάσῃ;

— Δὲν κρυώνω τόσο πλέον, εἶπεν ἡ γηραιὰ κόρη, ἀλλὰ πονῶ ἐδῶ.

Καὶ ταῦτα λέγουσα ἐδείκνυε τὸ στῆθος της, ὅπερ ἀνυψοῦτο ταχείως ἵνα ἀναπνῆ συχνότερον καὶ κατὰ μικρὸν.

— Δὲν εἶνε τίποτε. Τώρα θὰ σας δώσω ἓνα καλὸ τσάι μὲ πολλὴν πολλὴν ζάχαρι καὶ ζεστὸ ζεστό. Μὴ βλέπετε πῶς εἶνε λιγχνί καπνισμένο, εἶνε ἀπὸ τὰ ξύλα ποὺ ἐκάπνιζαν.

Ἡ ἀσθενὴς ἐπιε διὰ μικρῶν ῥοφημάτων τὸ ἥμισυ τοῦ κυπέλλου καὶ ἔπειτα κατέπεσεν ἐπὶ τῶν προσκεφαλαίων. Τοσοῦτον δὲ ἐφαίνετο καταβεβλημένη, ὥστε ἡ Μαρκέλλα ἐφοβήθη.

Νά, πᾶ νὰ φωνάξω ἰατρόν; ἤθελε νὰ ἐρωτήσῃ, ἀλλὰ δὲν ἐτόλμησεν. Ἡ κυρία Ἐρμίνη ἀσμένως προσεκάλει τὸν ἰατρόν χάριν τῆς Τριανταφυλλίᾶς ἢ τῆς Μαρκέλλας, ἀλλὰ πλειστάκις εἶχεν ἐκφράσῃ καὶ πρὸς αὐτὸν τὸν γηραιὸν ἰατρόν της τὴν πρὸς τὴν ἰατρικὴν ἀποστροφήν της: ὃ δὲ ἰατρός ἐνίσχυε ταύτην τὴν δοξασίαν της, ἐπὶ τῇ προφάσει ὅτι ἡ ἀπόφασίς του νὰ μὴ εἶνε τις ἄρρωστος εἶνε τὸ ἥμισυ τῆς υγείας.

— Πήγαινε νὰ προγευματίσῃς, εἶπεν ἡ κυρία Ἐρμίνη διὰ τῶν χειλέων μᾶλλον ἢ διὰ τῆς φωνῆς. Ἀλλ' ἡ Μαρκέλλα ἐνόησε καλῶς καὶ ἀνενευσεν ἀποφατικῶς.

— Ἐγὼ θέλω, ἐπέμεινε λέγουσα ἡ ἐξαιρέτος γυνὴ προσπαθούσα νὰ ἀκουσθῇ ἡ φωνή της, διότι ἂν τυχὸν ἀσθενήσω πρέπει σὺ νὰ ἔχῃς δυνάμεις... Πήγαινε!

Ἡ Μαρκέλλα ὑπήκουσεν ἄνευ τινὸς ἐτίρας ἀντιρρήσεως. Τῷ ὄντι εἶχε χρεῖαν δυνάμεων! Ἐφῆσε τὴν *κοτελέττα* της εἰς τοὺς ἄνθρακας τῆς θερμάστρας — ἔλειπεν εὐωχίαν —, ἔφαγε τεμάχιον ἄρτου, καὶ μετὰ σπουδῆς ἐπανῆλθε πρὸς τὴν κυρίαν Ἐρμίνην ἣν εὖρε γενναρωμένην.

Ἐβῆκε κωδώνιον πλησίον τῆς ἀσθενοῦς ὥστε νὰ δύναται νὰ το φλάνῃ, καὶ ἔδραμε μετὰ σπουδῆς εἰς τὸν κῆπον. Καίτοι δὲ ἡ μαγειρίσσα τῆς

κυρίας Βρεσὶ ἦτο ὀλίγον προσηνής, ἀλλ' ὅμως δὲν θὰ τη ἤρνετο βεβαίως τὴν συνδρομὴν της ἐν τῇ ἐξαιρετικῇ ταύτῃ περιστάσει. Ἀλλ' ἡ κορασίς μάτην ἐσήμαινε τὸν κώδωνα τῆς θύρας. Ἡ μαγειρίσσα χρησιμοποιοῦσα τὰς ὥρας τῆς σχολῆς της εἶχεν ἀπέλθῃ εἰς ἐπίσκεψιν τῶν φίλων της, καὶ ἀπὸ πολλῶν ἡμερῶν δὲν ἐπανῆρχετο πλέον εἰς τὴν ἐρημον καὶ ἀπομεικρυσμένην οἰκίαν.

Ἡ Μαρκέλλα λοιπὸν ἐπανῆλθε σφόδρα περιφρονῆς. Ἦ ἀλλόκοτος ἀτυχία νὰ εἶνε ἀπόντες πάντες οἱ φίλοι της ἢ καὶ οἱ ἀπλῶς γνωστοὶ της κατὰ τὴν ἀπαισίαν ταύτην ὥραν, καὶ νὰ εὐρέθῃ ὅλως μόνη μετὰ τῆς κυρίας Ἐρμίνης!

— Εἶνε τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ! διανοήθη καταληφθεῖσα ὑπὸ αἰσθημάτων ἐνθερμότητος εὐγνωμοσύνης. Καθὼς αὐτὴ με ἐπεριποιήθη ἄλλοτε ὅταν μ' εὐρέθη περμένη ἓς τὴν πόρτα της σὺν σκύλῳ, ἀπαράλλακτὰ ἡ Θεῖα Πρόνοια με προστάζει σήμερὰ νὰ της πληρώσω μικρὸ μέρος τῶν ὄσων μου κάμει.

Αἰφνης νέα πίστις, ἐνθερμὸς πεποίθησις εἰς τὴν πρόνοιαν τὴν διαχαράττουσαν τοσοῦτον προφανῶς τὴν ὁδόν, ἣν ἐμελλε νὰ τραπῇ, ἀσελῆς χαρὰ σχεδὸν διότι ἐβλεπεν αὐτὴν κεκλημένην εἰς τηλικούτα ἔργα, αἰφνης εἰσέδυσαν ὡς ἀκτὶς ἡλιακῆ εἰς τὴν ψυχὴν τῆς κορασίδος. Ἀπὸ τῆς ὥρας καθ' ἣν ἡ Θεῖα Πρόνοια ἤθελεν ἵνα ἡ Μαρκέλλα ἀποδώσῃ πρὸς τὴν κυρίαν Ἐρμίνην ἕλαχιστον μέρος τῆς εὐεργεσίας ἣν παρ' αὐτῆς εἶχε λάβῃ, τὰ πάντα ἔβαινον ἀφ' ἐαυτῶν. Ἡ κυρία Ἐρμίνη θὰ ἠσθένει καὶ θὰ ἠσθένει ἴσως βαρέως, εἰ δὲ μὴ δὲν θὰ ἦτο ἄξιον τοῦ κόπου νὰ τὴν περιποιηθῇ. Ἐπειτα ἡμέραν τινὰ μετὰ τινα χρόνον θὰ ἐπανῆρχετο ἡ Τριανταφυλλία καὶ θὰ εὐρίσκει τὴν κυρίαν της ἀδύνατον μὲν, ἀλλὰ μειδίωσαν καθήμενὴ ἐπὶ τῆς κλίνης ἢ μᾶλλον ἐπὶ τῆς μακρᾶς καθέδρας — ναι, ἐπὶ τῆς μακρᾶς καθέδρας, θὰ εἶνε πολὺ ὠκιστότερον, — τρώγουσαν *κοτελέττα* ἥτις δὲν θὰ εἶχε καπνισθῇ, καὶ θὰ ἔλεγε πρὸς τὴν ἐκπέπληγμένην ἀγαθὴν θεράπειαν.

— Ναι, ἡ Μαρκέλλα μόνη της μ' ἐπεριποιήθη καὶ με ἰάτρευσε μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ.

Ἡ περὶ τὸ φαντασιοκοπεῖν κλίσις τῆς κυρίας Ἐρμίνης εἶχε μεταδοθῇ καὶ εἰς τὴν νεαρὰν μαθητρίαν της. Ἡ κορασίς οὐδέποτε εἶχεν ἀναγνώσῃ μυθιστορήματα, ἀλλ' ἐν ταῖς συνδιαλέξεσι μετὰ τῆς προστάτιδος της, αἰτινὲς ἡμέραι ἐγίνοντο διεξοδικώτεροι, εἶχε μάθῃ καὶ αὐτὴ νὰ ἐλπίζῃ εἰς τὰς περιπέτειάς, νὰ πιστεῖν εἰς τὰ ἀρόπτα συμβάντα, νὰ ὀνειροπολῇ, πρᾶγμα βεβαίως μὲν ἐπιτρέπόμενον, ἀλλὰ καταστρέφον ἢ τοὐλάχιστον ἀλλοιοῦν τὴν ἰσορροπίαν τοῦ πνεύματος. Ἡ Μαρκέλλα τοσοῦτον εἶχεν ὀνειροπολήσῃ θαυμασιώδη πράγματα, θαύματα πιθανὰ, ὥστε κατὰ μέγα μέρος εἰσῆγαγεν αὐτὰ μεταξὺ τῶν

στοιχείων τοῦ βίου της. Μακαρίζοι οἱ ὄνειροπολοῦντες καὶ φαντασιοκοποῦντες, ἀλλὰ μόνον μέχρι τῆς ἡμέρας καθ' ἣν ἡ πραγματικότης ἐρχομένη διαλύει τὰ ὄνειρα!

Ἡ Μαρκέλλα παρεσιδὼν πλησίον τῆς κυρίας Ἐρμίνης ἥτις ἐκοιμάτο ὕπνον τεταραγμένον. Αἱ πυρετωδεις παραιαί της καὶ ἡ ἐπιτόνος ἀναπνοὴ ἐνέφαινον κατάστασιν ἐπιφοβόν. Ἡ κορασίς παρέμεινε ὀλίγον παρὰ τῇ κλινῇ συνηνωμένης ἔχουσα τὰς χεῖρας καὶ ἐν ἐκστάσει. Ἡ θεὰ τῆς προσφιλοῦς ἀσθενοῦς δὲν τὴν ἐφοβίζετο σοσάυτην ἠσθάνετο ἐν ἑαυτῇ εὐφρόσυνον ἀρρώστων.

Αἰφνης ἡ κυρία Ἐρμίνη ἀνοίγει τοὺς ὀφθαλμούς, ἀνακάθηται, ἐκτείνει τοὺς βραχίονας πρὸς τι ὄν ἀόρατον καὶ φαντασιώδες καὶ ἀνακράζει:

— Νά τον, νὰ τον! ἐγὼ εἰξουρα πολὺ καλὰ ὅτι θὰ ἐπιστρέψῃ.

Ἡ Μαρκέλλα ἐστράφη, ἀλλ' οὐδεὶς ἦτο ὀπίσθεν της ἢ γηραιὰ κόρη, τοὺς ὀφθαλμούς ἔχουσα λαμπόντας, τὰς χεῖρας τρεμούσας, ἐξηκολούθει νὰ ἀπευθίνη λόγους ταχείας καὶ ἀσυναρτήτους πρὸς τὸ φαντασιώδες ὄν. Ἡ πεποίθησις ἣν εἶχε τὸ παιδίον ἐξηφανίσθη, ὡς ἐάν αἰφνης το ἐκάλυψεν ἡ νύξ. Ὅθεν ὑπεχώρησε μέχρι τοῦ τοίχου καὶ παρετήρησε τὴν φίλην της μετ' ὀφθαλμῶν ἀποπεπλανημένων.

— Κυρία Ἐρμίνη, ἀνεφώνησεν ἡ δύστηνος κορασίς, μάτια μου κυρία Ἐρμίνη, καλὴ μου φίλη, ἐγὼ εἶμ' ἐδῶ, ἐγὼ, ἡ Μαρκέλλα.

Ἀλλ' ἡ Ἐρμίνη οὐδὲν ἐνόησε καὶ ἐξηκολούθει ἀδιαλείπτως νὰ λαλῇ, τὸ δὲ παιδίον προσελθὸν πρὸς τὴν κλινὴν ἐκλινε τὰ γόνατα.

— Κυρία Ἐρμίνη, μάτια μου κυρία Ἐρμίνη, μητέρα μου, δὲν μ' ἀκούετε; εἶμαι ἡ Μαρκέλλα, σὰς ἀγαπῶ, ἐγὼ σας προσέχω, θὰ σας περιποιούμαι... Ὡ! κυρία Ἐρμίνη, κυττάζετέ με, σὰς παρακαλῶ πολὺ.

Ἡ ἀσθενὴς κινούσα πυρετωδῶς τὰς χεῖρας, συνήτησεν ὑπὸ τοὺς δακτύλους της τὴν κόμην τοῦ παιδίου, ὅπερ ἐστήριξε τὸ πρόσωπόν του ἐπὶ τοῦ καλύμματος τῆς κλίνης κλαίον πικρῶς.

— Ἡ Μαρκέλλα! εἶπε, ναι, αὐτὴ εἶνε. Τὴν βλέπετε τὴν κόρη σας, κύριε, σὰς τὴν δίδω ὀπίσω, θὰ λογιθῆτε εὐτυχῆς, λάβετέ την.

Ἡ Μαρκέλλα ἀκούσασα τοὺς λόγους τούτους ἀνεσιρτήσῃ, νοήσασα ὅτι τὸν Μονσέρτ ἐβλεπεν ἡ Ἐρμίνη, καὶ ὑπὸ τοῦ πυρετοῦ παραληρούσα πρὸς αὐτὸν ἐλάλει! Ὅθεν καταληφθεῖσα ὑπὸ δεινοῦ φόβου ἔφυγε κλεισάσα καὶ τὴν θύραν τοῦ δωματίου, καὶ ἔδραμε κατ' εὐθείαν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἰατροῦ, ἐκεῖ που πλησίον κειμένην.

Ὁ γηραιὸς ἰατρός ἦτο ἀπών. Ἡ δὲ θεράπεινα αὐτοῦ ἥτις ἐγίνωσκε τὴν Μαρκέλλαν, ὑπεσχέθη νὰ τον ἀποστείλῃ ἄμα ἐπανελθόντα, καὶ ἡ κορασίς ἐπανῆλθε σπεύδουσα εἰς τὴν οἰκίαν. Εἶχε δὲ γυμνὴν τὴν κεφαλὴν, διότι δὲν ἔλαβε κἄν

καιρόν να φορέση τὸν πῖλόν της· οἱ πλόκαμοί της ἐκρέμαντο ἐπὶ τῶν ὤμων της, πλήττουσαι τὰς παρειάς της ἐν ᾧ ἔτρεγεν ἀπελπισ. Ἡ χιὼν ἐπιπτεν ἀδιαλείπτως καὶ ὑπὸ τοὺς πόδας τῆς κορασίδος ἐσχηματιζέτο πηλὸς πηκτὸς καὶ παγετώδης. Τὸ παιδίον ἐξηκολούθησε τὸν δρόμον του εἰς ὅτου εὐρέθη ἐν τῷ κήπῳ τῆς οἰκίας, καὶ ἐστάθη ἀσθμαίνουσα, τρέμουσα ἐκ τῆς συγκινήσεως καὶ τοῦ φόβου, διότι ἐμελλε πάλιν νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸ δωμάτιον ἐν ᾧ ἡ κυρία Ἑρμίνη ἐλάλει ἴσως ἐπὶ πρὸς τὸν Μονφόρτ, τὸν ἀπόντα τοῦτον καὶ ἀπολωλότα πατέρα, ὅστις τὴν ὥραν ταύτην τὴν πένθιμον ἐφαίνετο εἰς τὴν ὄρφανὴν ὡς ἀναστὰς ἐκ νεκρῶν.

(Ἔπεται συνέχεια).

ΟΙ ΩΡΥΟΜΕΝΟΙ ΔΕΡΒΙΣΑΙ

Ἡ διατὶ ἔφυγον οἱ Τούρκοι ἐκ Θεσσαλίας.

Περὶ τὰ τέλη τοῦ φθινοπώρου τοῦ 1882 εὐρεσκόμην ἐν Λαρίσῃ. Ὁ πληθυσμὸς αὐτῆς ἀνερχόμενος εἰς εἰκοσακισχιλίους καὶ πλέον κατοίκους ἐπὶ τοῦ τουρκικοῦ καθεστώτος, ὡς ἐκ τῆς καθ' ἑκάστην φυγῆς τῶν Τούρκων, εἶχεν ἐπαισθητῶς ἀραιωθῆ. Ὀλόκληροι συνοικίαι ἦσαν ἔρημοι, καὶ ἐπὶ πολλὴν ὥραν ἠδύνατο νὰ περιέρχηται τις αὐτάς, χωρὶς νὰ συναντᾷ ἄλλον διαβάτην ἢ στρατιώτην δαπανῶντα τὸν χρόνον τῆς ἐκ τῆς ὑπηρεσίας σχολῆς εἰς τὸ νὰ περιπατῇ ἀνὰ τὰς ὁδοὺς ταύτας, καὶ ἐρευνᾷ ἐταστικώτατα τὰ περιφράγματα (καράσια) τῶν παραθύρων τῶν τουρκικῶν οἰκιῶν, ὅπισθεν τῶν ὁποίων εἶχεν ἀκούσει ἴσως ὅτι ἐκρύπτοντο ἄλλοτε οἱ φλογεροὶ ἐκείνοι ὀφθαλμοί, οἱ τοξεύοντες τὰ τόσον ἐρωτύλα βλέμματα. Πολλοὺς ἤκουον διαλεγόμενους καὶ σχολιάζοντας ἐν Λαρίσῃ τὰ αἰτία τῆς φυγῆς τῶν Τούρκων, ἀλλ' ἠδύνατον νὰ πιστεύσω εἰς αὐτά, καὶ κατελήφθην ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας, εἰ δυνατόν, νὰ ἀνακαλύψω τὴν ἀλήθειαν τῆς ἀλλοκότου ταύτης φυγῆς ἀνθρώπων, οἵτινες ἄνευ πόνου, ἄνευ λύπης ἐγκατέλειπον τὴν γενέτειραν, καὶ χωρὶς νὰ πιέζωνται ὑπ' ἀνωτέρας τινὸς βίας ἢ ἀνάγκης ἔφυγον, ὡς τὰ ἀποδημητικὰ πτηνὰ κατὰ τὴν προσέγγισιν τοῦ χειμῶνος. Ἐζήτησα τινὰς πλησιάζοντας τοὺς ἀπερχομένους Τούρκους, ἀλλ' οὐδὲν ἔμαθον ἢ συγκεχυμένα καὶ ἀσαφῆ. — Ἐπὶ τέλους ἐσκέφθην, ὅτι προσφορώτερον πρὸς ἀνακάλυψιν μέσον θὰ ἦτο νὰ ἀποταθῶ πρὸς τοὺς παραμένοντας ἐπὶ Τούρκους ἐν Λαρίσῃ, παρ' ὧν ἴσως θὰ ἐπιτύγχανον ἐξήγησιν τινὰ. Πρὸς τοῦτο δ' ἀπεφάσισα νὰ ἐπισκεφθῶ τινὰς αὐτῶν κατ' οἶκον· γινώσκων δὲ καλῶς τὰ ἦθη καὶ ἔθιμά των κατέβαλλον πᾶσαν προσπάθειαν, ὅπως κατὰ τὰς μετ' αὐτῶν συνεντεύξεις μου οὔτε κατὰ κεραίαν παρεκκλίνω τῆς ὀφειλομένης φιλοφροσύνης. Ἦθε-

λον ἐμπνεῖων αὐτοῖς ἐμπιστοσύνην νὰ ἐπιτύχω εὐλικρινεῖς ἐξηγήσεις. Εἰς ἑκάστην ἐπίσκεψίν μου εὐρασκον τὸν οἰκοδεσπότην περιστοιχιζόμενον ὑπὸ πολλῶν ὁμοθρήσκων του, ὧν αἱ φυσιογνωμίαι ἦσαν κατηρεῖς καὶ σκυθρωπαί. Ὁ φόβος ἐφαίνετο κατέχων αὐτούς. Ὁ φόβος δ' οὗτος, ἢ κάλλιον τὸ δέος, ἐπετεινετο, ὅτε ἐκ συμπτώσεως διέβαινον πρὸ τῶν οἰκημάτων αὐτῶν ἐνοπλοὶ στρατιῶταί μας, καὶ ἰδίως ἐλάται τοῦ πυροβολικοῦ ὀδηγοῦντες τὰς βαρεῖας ἀμάξας των ὁ κρότος τοῦ ἐκ τῶν τροχῶν τῶν ἀμαξῶν δονουμένου λιθοστρώτου ἐνόμιζε τις ὅτι, ὡς δὲ ἠλεκτρικοῦ σπινθῆρος μεταδιβαζόμενος εἰς τὸν ὄργανισμόν των, παρῆγε τρομώδη τινὰ συγκίνησιν, ὁμοίαν ἐκείνης ἣν ὑφίστανται τὰ κατοικίδια πτηνὰ, ὅταν καθορώσι τὴν σκιάν τοῦ ὑπερθεν ἰπταμένου ἰέρακος. Περὶφοβοὶ παρηκολούθουν διὰ τῶν βλεμμάτων τὴν διάβασιν τῶν ἀμαξῶν, ἀμα δὲ παρήρχοντο, ἐφαίνοντο ἡσυχώτεροι, καὶ ὡς νὰ διεξέφυγον προφανῆ κίνδυνον. Ὁμίλου σιγαλώτατα, τὸ δ' ἀντικείμενον τῆς συνομιλίας αὐτῶν ἦτο ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, τίνες οἱ ἀναχωρήσαντες ἐκείνην τὴν ἡμέραν, τίνες οἱ προτιθέμενοι νὰ πράξωσι τοῦτο τὴν ἐπαύριον, καὶ τίνες οἱ ἐκποιήσαντες τὰς ἰδιοκτησίας των. Ὅτε ἀνηγγέλλετο πώλησις τις εἰς ὑψηλὴν τιμὴν, ἅπαντες ἐφαίνοντο εὐχαριστημένοι, καὶ ἔσειον τὰς κεφαλὰς, ὡς νὰ ὤκτειρον τοὺς ἀγοραστάς. Ἐπιλαμβανόμενος ἀφορμῆς τινος, ἀνεμιγνύμενη εἰς τὴν συνομιλίαν των καὶ ἡρώτων αὐτοὺς πρὸς τί ἢ τὴν σπουδὴν τῆς μεταναστεύσεώς των καὶ τίς ἢ αἰτία τῆς φυγῆς των. Αἱ ἐρωτήσεις μου ἐνέβαλλον αὐτοὺς εἰς ἀπορίαν, καὶ ἕκαστος προσεπάθει νὰ εὖρη ἐπιχειρήματα δικαιολογούντα τὴν φυγὴν. Ἄλλοι ἔλεγον ὅτι δὲν δύνανται νὰ παραμείνωσι μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τῶν οἰκείων καὶ συγγενῶν των, ἄλλοι ὅτι ἀφοῦ ἀνεχώρησαν οἱ γείτονές των, αὐτοὶ δὲν δύνανται πλέον νὰ παραμείνωσιν, ἄλλοι ὅτι φοβοῦνται τὴν μέλλουσαν στρατολογίαν τῶν τέκνων των, ἢ μᾶλλον τὸν ἐξ αὐτῆς πιθανὸν ἐκχριστιανισμόν των, ἄλλοι ὅτι φοβοῦνται ἀντεκδικήσεις τῶν ἐντοπίων Χριστιανῶν, καὶ ἄλλοι ἐπὶ τέλους ὅτι φοβοῦνται τοὺς ... δικηγόρους. — Προσεπάθουν νὰ καταπολεμήσω ἕκαστον τῶν σαθρῶν αὐτῶν ἐπιχειρημάτων, ἐξαιρων τὴν ἀσφάλειαν καὶ ἡσυχίαν τῆς χώρας, τὴν πρόσδοτον τοῦ τόπου ὑπὸ τὸ κράτος τῶν νόμων, τὴν ὑπερτίμησιν τῶν κτημάτων των, καὶ ἐν τέλει τὴν ὡς ἐκ τῆς συστάσεως τῶν Τραπεζῶν ἀφρονίαν τοῦ χρηματικοῦ καὶ εὐθηναίου τοῦ τόκου, ἐνῶ ἄχρι τοῦδε αὐτοὶ, καίτοι πλούσιοι γαιοκτῆμονες, δανειζόμενοι, κατέβαλλον ἀδρότατους τόκους. Εἶνε ἀληθές ὅτι προσεῖχον εἰς τοὺς λόγους μου, καὶ ἐφαίνοντο ἐπιδοκιμάζοντες τὰ ἐπιχειρήματά μου, ἀλλ' ἐπίσης βέβαιον εἶνε ὅτι αὐτὰ οὐδόλως συνήργουν εἰς τὸ νὰ μετατρέψωσι τὴν πρὸς μεταναστεύσιν ἐπιθυμίαν των, τὴν εἰς τὸ βάθος τῶν

καρδιῶν των ἐντετυπωμένην. Μεθ' ὅλας δὲ τὰς δικαιολογητικὰς των ἀπαντήσεις, οὐδόλως ἐπέστηθη καὶ ἐγὼ περὶ τοῦ ἀληθοῦς αἰτίου τῆς φυγῆς των. Ἐπίθετόν τι ὡς βέβαιον αἶτιον, καὶ τοῦτο ἦτο ὁ γνωστὸς φανατισμὸς τῶν ὀπαδῶν τοῦ θρησκευτικοῦ τοῦ Μωάμεθ, ἀλλὰ κατὰ τὰς μετ' αὐτῶν συνομιλίας μου, καίτοι ἐθίξα καὶ τοῦτο, δὲν ἔτυχον ἀπαντήσεως τινὸς πειστικῆς. Ἄλλ' ὅ,τι ἠρῶντο αὐτοὶ νὰ μοι διακοινώσωσιν, ὅ,τι μοι ἀπέκρυπτον τόσον φειδωλῶς, ἀνεκάλυφα εὐκόλως, εὐρον οὕτως εἰπεῖν ὑπὸ τοὺς πόδας μου, ἐνῶ τὸ ἀνεζήτουν ἐν τῷ οὐρανῷ.

Εἶνε γνωστὸν ὅτι ἡ καθ' ἡμᾶς ἡμέρα Παρασκευῆ τῆς ἐβδομάδος εἶνε ἡ Κυριακὴ τῶν Τούρκων. Τὴν ἡμέραν ταύτην πολυπληθεῖς μεταβαίνουν εἰς τὰ τζαμιά πρὸς προσευχὴν, καὶ αἱ πρὸς ἀλλήλους ἐπισκέψεις εἰσὶ συνθηθέστεραι. Τοῦτο ἔχω ὑπ' ὄψιν μετέβαινον εἰς ἐπίσκεψιν τινος ἐκ τῶν πρωτεύοντων μπέηδων τῆς Λαρίσης, ὅτε καθ' ἴδὸν συνήτησα ὁμάδας Ὀθωμανῶν καὶ Ὀθωμανίδων, πειθουμένων πρὸς διεύθυνσιν τινὰ. Τὸ πρᾶγμα μοι ἐφάνη παράδοξον, διότι Ὀθωμανοί, καὶ μάλιστα ἀνωτέρας τάξεως, σπεύδων ἀνὰ τὰς ὁδοὺς, εἶνε τι ἀπρόοπτον. Τὸ λόγιον τῶν Ἀγγλοσαξωνῶν «ὁ χρόνος εἶνε χρῆμα» παρ' αὐτοῖς οὐδεμίαν ἔχει σημασίαν. Ὀπαδοὶ τοῦ σπεύδε βραδέως βαδίζουσι πάντοτε νωχελίστατα, καὶ φαίνονται αἰωνίως κερμηκότες, καὶ ὡς ἐπανερχόμενοι ἐκ μακρᾶς πορείας. Ἡ τόση λοιπὸν σπουδὴ των μοι ἐκίνησε τὴν περιέργειαν, καὶ ἠταιμαζόμενη νὰ ἐρωτήσω περὶ τοῦτου τὸν πρῶτον διαβάτην, ὅτε μετὰ τῶν ἄλλων εἶδον σπεύδοντα καὶ γνωστὸν μοι διπλωμάτην, Ἀρμένιον τὸ γένος, μένοντα ἐν Λαρίσῃ ὡς ὑπάλληλον τῆς Πύλης οὗτος δὲ, λύων τὴν ἀπορίαν μου, εἶπεν ὅτι σπεύδον πρὸς τὸ τζαμίον τῶν ὀρχουμένων δερβισῶν, τῶν *Μεθ.λεβ.λήδων*, οἵτινες ὡς οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει συναδελφοὶ των ἀνὰ πᾶσαν Παρασκευὴν ἐκτελοῦσι τὴν ἀλλόκοτον ὀρχησίαν των, ἣτις τόσους θεατὰς προσελκύει εἰς τὸ ἐν Περαιᾷ Μέγα τζαμίον των. Ἐπειδὴ τὸ θέαμα μοι ἦτο γνωστὸν, ἀπέφυγον νὰ λάβω τὴν πρὸς τὸ τζαμίον ἄγουσαν, ἀλλὰ μετ' ὀλίγον φίλος τις παρεπιδημῶν ἐν Λαρίσῃ, βαίνων δὲ καὶ αὐτὸς πρὸς τὸ τζαμίον, ἄκοντα μὲ παρέσυρε μεθ' αὐτοῦ, ὅπως ἴδωμεν τοὺς στροβιλιζομένους δερβίσις. Ἄλλ' ὅτε ἐκάμψαμεν τὴν γωνίαν τῆς ὁδοῦ, τὴν πρὸς τὸ τέμενος ἄγουσαν, οἱ πιστοὶ παμπληθεῖς ἐξήρχοντο αὐτοῦ, ἀνήγγειλαν δ' ἡμῖν ὅτι ἡ τελετὴ ἔληξεν· ὅτι ὅμως εἰς ἄλλο παρακείμενον τέμενος, ἀνῆκον δ' εἰς ἄλλην αἵρεσιν δερβισῶν, τῶν *Σαδί*, ἦτοι ἐμπνεομένων ἢ ὠρουμένων, ἐξακολουθεῖ ἡ ἱεροπραξία, καὶ δυνάμεθα, ἐὰν θέλωμεν, νὰ παραστώμεν εἰς αὐτήν. Τοῦτο δὲ καὶ ἀμέσως ἐπράξαμεν, εἰσελθόντες ἐντὸς εὐρέος προαυλίου, εἰς τὴν βορείαν τοῦ ὁποίου πλευρὰν ὠκο-

δόμητο τὸ τέμενος. Τὸ οἰκοδόμημα ἦτο ἐλεεινὸν καὶ σχεδὸν ἠραιπωμένον· ἡ ἐξωτερικὴ του δὲ αὐτῆ ὄψις ἐμαρτύρει, ὅτι οἱ ἐπιτροπεύοντες εἰς τὰ τῆς περιουσίας του (καὶ εἶνε γνωστὸν ὅτι ὅλα τὰ ἐν Λαρίσῃ τεμένη ἔχουσι μεγάλα εἰσοδήματα ἐκ κτημάτων) μᾶλλον ἐμερίμων ἢ διὰ τῶν εἰσοδημάτων τρέφονται αὐτοὶ, ἢ δαπανῶσι πρὸς καλλωπισμὸν τοῦ τεμένους. Γραῖται, δυσειδέσταται αἰθιοπίδες, ἀπελεύθεραι δούλαι τῶν χαρμίων, ἐφραττον τὴν εἰσοδὸν τοῦ προαυλίου πωλοῦσαι ἐρεβίνθους (στραγάλια), αἰθιοψὶ δὲ μὲ κτηνώδη φυσιογνωμίαν, ἀμα ἴδων ἡμᾶς, προσεφέρθη ὡς ὄδηγος. Ἐπὶ τοῦτου ὀδηγοῦμενοι ἀνήλθομεν κλίμακα ἐξ ἐπτὰ ἢ ὀκτὼ βαθμίδων, σεσαθρωμένην, διὰ θύρας δὲ ὕψους μόλις ἀναστήματος εἰσελήθομεν ἐντὸς τοῦ τεμένους. Τὸ οἰκοδόμημα τοῦτο, κοινοτάτης ἀρχιτεκτονικῆς, οὔτε ἐξωτερικῶς, οὔτε ἐσωτερικῶς εἶχε ρυθμὸν τινά, ὡς πολλὰ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει τζαμιῶν. Ἐσωτερικῶς ἦτο τετράγωνος αἶθουσα, περιστύλιον δὲ ζύλινον, διὰ κιγκλίδων συνδεόμενον, ἐχώριζε τὴν αἶθουσαν εἰς δύο, εἰς κυρίως αἶθουσαν ἢ ἱερὸν τοῦ τεμένους, καὶ εἰς διάδρομον τριῶν μέτρων πλάτους. Ἄνωθεν τοῦ διαδρόμου τοῦτου ὑπῆρχε καὶ δεύτερος, ὅστις, ὡς ἐνόησα ἐκ τῶν ἐν αὐτῷ συνωθουμένων Ὀθωμανίδων, ἐξεπλήρου τὸν αὐτὸν σκοπὸν, ἐν τὰ ἐν ταῖς ἐκκλησίαις ἡμῶν *Γουσαιεῖα*. Ἡ πρὸς μεσημβρίαν μόνον πλευρὰ τοῦ τεμένους ἦτο ἄνευ διαδρόμου, τὰ δὲ τεῖχη ἐντὸς ἦσαν κεκαλυμμένα ὑπὸ σημαίων, πρασίνων καὶ ἐρυθρῶν, φερουσῶν ποικίλματα χρυσῆ διάφορα καὶ γράμματα τοῦ τουρκικοῦ ἀλφαβήτου, βεβαίως ῥητὰ τοῦ Κορανίου. Ἐν τῷ μέσῳ δὲ ἀκριβῶς τῆς πλευρᾶς αὐτῆς ἐσχηματιζέτο ἐν τῷ τοίχῳ χιβάς ἀφ' ἧς ἀνήρτητο ἀκόντια λογχοφόρα καὶ ἄλλα ἀγγεμάχα ὄπλα παραδόξου σχήματος. Τὸ δάπεδον τῆς ἐκ τοῦ διαδρόμου γεχωρισμένης αἰθούσης ἦτο ἐπιστρωμένον διὰ ταπήτων ἀσιατικῶν, ἐκ δὲ τῆς ὀροφῆς ἐκρέμαντο κανδήλαι, φωτίζουσαι ἀμυδρῶς τὴν αἶθουσαν. — Ἐπροχωρήσαμεν σχεδὸν ψηλαφητεῖ ἐντὸς τοῦ διαδρόμου, ὡς ἐκ τοῦ ἐν αὐτῷ σκότους, ὠθούντες δὲ διεσχίσσαμεν τοὺς πολυαριθμοὺς θεατὰς, ὧν οἱ πλεῖστοι ἦσαν Ὀθωμανοί, ἀλλὰ καὶ πολλοὶ τῶν ἡμετέρων, ἰδίως ἀξιοματικοὶ καὶ στρατιῶται. Ἐν τῷ γεχωρισμένῳ ἱερῷ χώρῳ ἐκάθηντο ἀναμῖξ μετὰ δερβισῶν οἱ τὰ πρῶτα μετὰ τῶν ἐν Λαρίσῃ Τούρκων φέροντες, ἅπαντες ἀνυπόδητοι, κρατοῦντες ἀνὰ χεῖρας κομπολόγια, σοβαροὶ τὴν μορφήν καὶ διαρκῶς κινούντες τὰ χεῖλη· ἦσαν παραδεδομένοι εἰς σιωπηλὴν προσευχὴν. Οἱ δερβίσαι ἰδίως ἐπὶ τῶν γονάτων καθήμενοι καὶ κρατοῦντες βιβλούς, ἀνεγίνωσκον, κινούντες κατὰ τὴν συνήθειαν ὄλων τῶν Ἀσιατικῶν λαῶν τὰς κεφαλὰς βιαίως ἐκ τῶν ὀπισθεν πρὸς τὰ ἐμπροσθεν καὶ τὰνάπαλιν.

Εἰς τὸ κέντρον τῆς αἰθούσης ἴσταντο ἕτεροι δερβίσαι κρατοῦντες βίβλους καὶ ἀναγιώσκοντες. Δύο ἐξ αὐτῶν ἔκρουον κρόταλα, εἰς τὸ ἄκρον δὲ τῆς πρὸς βορρᾶν πλευρᾶς ἴστατο ἐν εὐθείᾳ γραμμῇ, ὡς ἐν παρατάξει, ὁ χορὸς τῶν μεμνημένων δερβισῶν, ἀποτελούμενος ἐκ 12—15 προσώπων, συνγεῶς ἐναλλάσσομένων. ἕτερος δὲ ὑπέργητος, μὲ μακρὸν λευκὸν πώγωνα, ἰστάμενος βήματα τινὰ μακρὰν αὐτῶν, ὡς χορηγὸς ἐδίδο τὸ σύνθημα τῆς ἀνάγκης καὶ καταπαύσεως τῶν ὀργανιστικῶν κινήσεων. Οἱ ἄλλοι παριστάμενοι δερβίσαι ὑπεβοήθουν ἐν ἀνάγκῃ τὸν καταπαυόμενον χορηγόν· εἰς δ' αὐτῶν νεαρῶτατος καὶ λίαν εὐειδῆς ἐξετέλει ἐναλλάξ καθήκοντα δικαίου καὶ χορευτοῦ. Ὅτε εἰσήλθον καὶ κατελάθον καὶ ἡμεῖς θέσιν ἐκ τῆς διαδρομῆς, ἡ ἱεροπραξία εἶχεν ἀρχίσει· τὰ κρόταλα συνεκρούοντο σφοδρῶς, οἱ δερβίσαι ἐψαλλον εἰς τὴν διὰ πασῶν, καὶ ἡ ὄρχησις εἶχεν ἀρχίσει. Ἀλλ' ὅποια ὄρχησις! Ἡ δεκαπεντάς τῶν ἀποτελούντων τὸν χορὸν ἀτόμων, ἀλληλοκρατούμενη σφιγτικῶς ἐκ τοῦ αὐχένος, ἐξετέλει παραδόξως κινήσεις, ἰδίως μαινομένων ἀνθρώπων. Ἐναλλάξ ἐκινουῦντο ὅλοι ὁμοῦ, ὡς νὰ ὠθοῦντο ὑπὸ θαλασσίου κύματος, καὶ ἕκαστος χωριστά, κινῶν, περιστρέφων ἢ διασπέρφων τὸ τε σῶμα καὶ τὴν κεφαλὴν καθ' ἑαυτὸν πᾶς διευθύνσεις. Αἱ κινήσεις τῶν δ' αὐτῶν ἐρυθμίζοντο ὑπὸ τῶν ψαλτῶν καὶ τοῦ κράτους τῶν κροτάλων, γινόμεναι ὅτε μὲν γοργότεραι, ὅτε δὲ βραδύτεραι. Ἐπίστετε ὡς καταλαμβάνομενοι ὑπὸ αἰφνιδίας ἐμπνεύσεως, βραδέως, βραδέως ἤρχίζον ὀρχουμένοι κυκλικῶς, περὶ τῶν ψαλτῶν ὑπόκωφοι σωναχαί, ἢ κραυγαί ὁμοίαι πρὸς τὰς τῶν κινδυνευσάντων, ἐποίκιλλον τὰς μαινώδεις αὐτῶν κινήσεις. Ἐπὶ ὥραν καὶ πλέον παριστάμενη θεατῆς τοῦ ἀλλοκότου αὐτοῦ θεάματος ἀναμένων λύσιν τινὰ· ἀλλ' ἡ λύσις δὲν ἐπῆρχετο. Τὰ δρώντα πρόσωπα τὰ κινούμενα ὡς θαμνία, τὰ ἀλαλάζοντα, κὼν τὸ στόμα ἐπληρούτο ἀφρῶν, οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ εἶχον διασταλῆ, καὶ οἱ κρόταφοι σφοδρότατα ἐπάλλοντο, δὲν εἶχον εἰ ἐμπνευσθῆ, δὲν εἶχον ἐπηρεασθῆ ὑπὸ τῶν φανταστικῶν ὄντων, ὧν τὴν ἀντίληψιν ἐπεκαλοῦντο διὰ τῶν κινήσεων, τῶν χορῶν κραυγῶν καὶ τῶν ψαλμωδῶν τῶν ἢ ἐπιφοιτήσεως τῶν δαιμονίων ἐβραδύνειν ἢ παρουσία τῶν ἀπίστων τὴν παρεμποδίζειν.

Εἰς ἐκ τοῦ χοροῦ, αἰθίου πελωρίας, μὲ ἀληθῶς ἀπαροπαίαν καὶ ἀγρίαν ὄψιν, εἶχε φθάσει εἰς τὸ ἔπακρον τῆς θρησκομανοῦς ἐξάψεως· οἱ βολβοὶ τῶν ὀφθαλμῶν του διαστρεφόμενοι σχεδὸν ἐξήρχοντο τῆς κογχῆς των, ὁ ἀπρὸς πυκνότητος ἐπεκάλθητο ἐπὶ τῶν χειλέων του, αἱ δὲ ὀργανιστικαὶ του κινήσεις ἦσαν οὐχὶ μαινομένου πλέον, ἀλλ' ἄλλου τινὸς ἀγρίου ὄντος, αἰτούντος νὰ κατασπαράξῃ τὰ πρὸ αὐτοῦ· οἱ λοιποὶ συγχορευταὶ ἐνέτεινον καὶ αὐτοὶ τὰς δυνάμεις των, αἱ σωναχαί των ἔγει-

ναν ὠρυγαί, ἀλλὰ πᾶσας ἐκάλυπτον αἱ ὠρυγαί, αἱ σπαρακτικαὶ φωναὶ τοῦ δαιμονιώντος αἰθίοπος· ἐφαίνετο ὡς ζητῶν σωτηρίαν, ἐνδίκησιν, τιμωρίαν. — «Κιάφρ, κιάφρ», (ἄπιστοι, ἄπιστοι) ὠρύετο φοβερῶς, καὶ μετ' ἐκάστην ὠρυγὴν ἐπανελάμβανε τὰς κινήσεις ταχύτερον αὐτὸς καὶ οἱ συνορχούμενοι. Ἀλλὰ καὶ οἱ δερβίσαι δὲν ἔμενον ἀμέτοχοι τοῦ οἴστρου, τοῦ ἔλλιγος τῶν ὀρχουμένων· καὶ αὐτῶν αἱ φυσιογνωμίαι προσέλαθον ἔκφρασιν ἀγρίαν, ἐρριπτόν δὲ βλέμματα ὀργίλα, φοβερὰ πρὸς τοὺς παρισταμένους ἀπίστους, ἐνῶ οἱ πιστοὶ, ἄφωνοι, ἐνεοὶ μὲ τὸ βλέμμα προσηλωμένον ἐπὶ τοῦ παραφόρου κινουμένου συμπλέγματος, ἐφαίνοντο ὡς συνωμόται ἀναμένοντες τὸ σύνθημα παραδόλου τινὸς πράξεως. — Τῇ ἀληθείᾳ ἀκουσίως ἐρρίγησα, ἀναλογισθεὶς πῶς ἐπὶ τὸσον χρόνον διεσώθην ἐκ τοιοῦτου πλήθους θρησκομανοῦς, φανατιζομένου καὶ ἐξαγριουμένου ὑπὸ ὁμοίων σκηνῶν. — Παρέμεινα ἐπὶ τινὰς ἐτι στιγμὰς θεώμενος τὴν παραφορὸν αὐτῆν σκηνὴν καὶ ἀκούων τὰς ὠρυγὰς των, ἀλλ' εἶχον πλέον ἐξασθενήσει, ἦσαν μονότονοι, ὁ δὲ αἰθίου καταβλήθεισ καὶ αὐτὸς ὑπὸ τοῦ καμάτου, κατέπεσεν ἐπὶ τοῦ δαπέδου λιπόθυμος. Καὶ οἱ δερβίσαι αὐτοὶ καταπαυθέντες μόλις ἠδύναντο νὰ ἐξακολουθήσωσι τὰς ψαλμωδίας των, εἰς δ' αὐτῶν προσκλίνας ἐπὶ τοῦ ἐκτάδην κειμένου αἰθίοπος, ἐψέλλισεν εἰς τὸ σὺς του λέξεις ἐνθαρρυντικῆς ἰσως. Ἀλλὰ τὸ θέαμα πλέον ἦτο κοινόν, θέαμα γοήτων. — Ὅθεν ἐθεώρησα περιττόν νὰ παρατείνω τὴν διατριβὴν μου ἐντὸς τῆς ζοφερᾶς καὶ πνιγηρᾶς ἀτμοσφαιρας, εἰς ἣν ἀπὸ ὥρας διέμενον προσδοκῶν λύσιν ἑτέραν ἐκείνης ἢ εἶδον. Ἐκορέσθην τῆς τελετῆς τῶν ὠρυομένων δερβισῶν, δι' ὃ καὶ δρομαίως κατήλθον τὴν κλιμακα, φεύγων τὴν ἀποτροπαίαν σκηνὴν τῆς θρησκοληψίας καὶ τοῦ ἀγρίου φανατισμοῦ. Ὅτε ὅμως ἐξῆλθον εἰς τὸ προαύλιον, καὶ ὁ πνέων βορρᾶς ἀνεκούφισε τὴν ἀλγούσαν κεφαλὴν μου, ἀνεπόλησα δὲ τὴν σκηνὴν ἧς παρέστη θεατῆς, τότε ἀνελογίσθην ὅτι ἡ σκηνὴ αὕτη εἶνε ἡ μόνη ἰσως ἐξήγησις τοῦ προβλήματος, ὅπερ μὲ ἀπησχόλει ἐπὶ τὸσας ἡμέρας, ὅτι οἱ Τούρκοι ἐφυγον ἐκ Θεσσαλίας μόνον ἐξ αἰτίας τοῦ θρησκευτικοῦ τῶν φανατισμοῦ.

Ἐν Βόλῳ κατὰ Ἰανῖνον τοῦ 1884.

ΠΕΡΙΚΛΗΣ ΧΡ. ΑΠΟΣΤΟΛΙΑΝΗΣ

Δύναται τις νὰ παραβάλλῃ τοὺς κατοίκους ἔθνους τινὸς πρὸς τὰ ὄργανα, τὰ ἀποτελοῦντα μίαν ὀρχήστραν; Πάντα διαφέρουσιν ἀλλήλων κατὰ τε τὸ σχῆμα καὶ τὸν ἦχον ὅν ἐκπέμποναι, τινὰ εἶνε χρησιμώτερα ἄλλων, οὐδὲν ὅμως εἶνε περιττόν ὅπως ἀποτελεσθῆ ἐντελής ἀρμονία.

Η ΞΥΛΙΝΗ ΚΝΗΜΗ

Κατὰ τὸ φθινόπωρον τοῦ 1782 ὁ χειρουργὸς Λουδοβίκος Θεβενέ, ἐκ Καλαί, προσεκλήθη δι' ἀνώνυμου ἐπιστολῆς νὰ μεταβῇ τὴν ἐπιούσαν εἰς τινὰ οἰκίαν, παρὰ τὴν πόλιν, μετὰ τῶν ἀναγκασιούτων χειρουργικῶν ἐργαλείων διὰ τὴν ἀποκοπὴν μιᾶς κνήμης. Ὁ ἰατρὸς Θεβενέ ἦτο διασημὸς, μὴ περιοριζομένης τῆς φήμης αὐτοῦ μόνον ἐκ Καλαί· πολλὰκις προσεκάλου ἀυτὸν εἰς Ἀγγλίαν διὰ σοβαρώτατα ἰατρικὰ συμβούλια. Ἐπὶ πολλὰ ἔτη ὑπηρετήσε παρὰ τῷ στρατῷ, παρὰ δὲ τὸ ὀλίγον ἀπότομον τοῦ χαρακτῆρος αὐτοῦ πάντες τὸν ἠγάπων διὰ τὴν εὐκρίνειαν, ἀγαθότητα καὶ τιμιότητα αὐτοῦ. Ἐπὶ πολὺ ἐδίστασε πρὶν ἢ ὑπακούσῃ εἰς τὴν ἀνώνυμον ταύτην πρόσκλησιν. Ὄριζετο μετὰ λεπτομεροῦς ἀκριβείας ἡ ὥρα καὶ ὁ τόπος, ἡ δ' ἐγχείρισις ἐνός μέλους εἶνε πάντοτε περίεργος ἐργασία δι' ἕνα καλὸν χειρουργόν...

Ἀλλ' ὁ ἰατρὸς φοβηθεὶς ἐνέδραν ἔμεινε παρ' αὐτῷ. Μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἔλαβε νέαν πρόσκλησιν προσεκαλεῖτο ἐπείγοντως. Προειδοποιῶν αὐτὸν ὅτι τὴν πρωΐαν τῆς ἐπιούσης, κατὰ τὴν ἐνάτην ὥραν, ὄχημα θὰ παρελάμβανεν αὐτὸν ἐκ τῆς οἰκίας του, ὅπως τὸν μεταφέρῃ εἰς τὸ ὀρισθὲν μέρος.

Ἀμα τὸ ὡρολόγιον ἐσήμανε τὴν ἐνάτην ὥραν, ὡραῖον ἀνοικτὸν ὄχημα εὐρίσκετο πρὸ τῆς θύρας τοῦ χειρουργοῦ. Τὴν φορὰν ταύτην δὲν ἐδίστασε πλέον καὶ ἀνέβη ἐπὶ τοῦ ὀχήματος. Μόλις δὲ καθεσθεὶς ἠρώτησε τὸν ἀμαξηλάτην.

— Ποῦ πηγαίνομεν;

— Ὅπου διετάχθη νὰ σὰς ἐδηγήσω, ἰατρί, ἀπάντησεν ἀγγλιστὶ ὁ ἀμαξηλάτης, καὶ ἐμαστίγωσε τοὺς ἵππους αὐτοῦ.

— Ὄ! ὦ! ἔχω νὰ κάμω μὲ Ἀγγλον, ἐσχέθη ὁ ἰατρὸς, ἀλλὰ θὰ μοῦ πληρώσῃ τὴν αὐθάδειαν τοῦ ὑπηρετοῦ του.

Τὸ ὄχημα ἐφθασε τέλος.

— Ποῖος ἀσθενεὶ; ἠρώτησεν ὁ Θεβενέ τὸν ὑπηρετήν. Εἶπε ἀνὴρ ἢ γυνή;

— Ὁ κύριος θὰ ἴδῃ, τῷ ἀπάντησε ψυχρῶς ὁ ὑπηρετῆς.

Πράγματι, πρὸ τῆς θύρας ὑπεδέξατο αὐτὸν ὡραῖος νέος, ἡλικίας εἴκοσι πέντε ἕως τριάκοντα περίπου ἐτῶν, καὶ τὸν εἰσήγαγεν ἐντὸς μεγάλου θαυμασίου πλουσίως διασκευασμένου.

— Σεῖς μὲ προσεκαλέσατε;

— Ναι, κύριε, καὶ χαίρω βλέπων ὅτι ἐδέχθητε τὴν ἀνώνυμον πρόσκλησίν μου. Ἀναπαύθητε, σὰς παρακαλῶ... Ἐχετε ἀνάγκην νὰ λάβετε τι πρὶν ἢ ἀρχίσῃ ἡ ἐγχείρισις;

— Ἀλλ' ἐν πρώτοις, κύριε, ἐπιτρέψατέ μοι νὰ ἴδω καὶ νὰ ἐξετάσω τὴν κνήμην ἰσως δὲν εἶνε ἀναγκαῖα ἡ ἐγχείρισις...

— Ἡ ἐγχείρισις εἶνε ἀναγκαῖα, ἰατρί Θεβενέ· καθήσατε, παρακαλῶ.

Ὁ ἰατρὸς ἐκάθησεν, οἱ ἵπποι δὲ ἐστάσαν ἐν ἑνὶ ἴσθμῳ. Ἀκούσατέ με, ἐπανελάθεν ὁ ἀγνώστως οἰοδηγῶν καὶ ἀνῆνε τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἐγχείρισεως, ἰδοὺ ἑκατὸν γυνεαί, αἱ ὁποῖαι θὰ εἶνε ἰδικαί σας· ἀμα τελειώσῃτε· ἀλλὰ θέλω ν' ἀποκόψῃτε τὴν κνήμην μου, νὰ μοὶ τὴν ἀποκόψῃτε ἀμέσως, ἐννοήσατε τούτο καλῶς· ἀν ἀρνηθῆτε, εὐρίσκεσθε εἰς τὴν ἐξουσίαν μου, ὅσον δ' εἶνε βέλαιον ὅτι ὑπάρχει Θεὸς εἰς τὸν οὐρανόν, τινὰζω ἀμέσως τὰ μυαλά σας εἰς τὸν ἀέρα.

Καὶ ταῦτα λέγων ἐξήγαγε τοῦ θυλακίου αὐτοῦ πιστόλιον, τὸ ὅποιον ἐστρεψε κατὰ τοῦ ἰατροῦ.

— Ὄ! κύριε, δύνασθε νὰ μὲ σκοπεύσῃτε, τὸ πιστόλιόν σας δὲν θὰ μὲ κάμῃ νὰ ὠργιάσω· ἀλλ' ἴδωμεν· εἰπατέ μοι εὐκρινῶς καὶ ἀνευ περιστροφῶν, διατί μ' ἐπροσκλήσατε;

— Σὰς τὸ εἶπον· διὰ ν' ἀποκόψῃτε τὴν δεξιάν κνήμην μου.

— Εὐχαριστῶς, κύριε· κόπτω καὶ τὴν κεφαλὴν σας, ἀν τούτο σὰς εὐχαριστῇ· ἀλλ' ἀν δὲν ἀπαύωμαι ἡ κνήμη σας μοὶ φαίνεται ὑγιής. Πρὸ ὀλίγου μάλιστα διέβητε τὴν κλιμακα μετὰ εὐκινήσιος σχοινοβατοῦ.

— Ἀδιάφορον ἐπιθυμῶ νὰ μοὶ τὴν ἀποκόψῃτε.

— Κύριε! εἰσθε τρελλός!

— Τούτο, ἰατρί, δὲν σὰς ἐνδιαφέρει.

— Ἀλλ' ἔχω, νομίζω, τὸ δικαίωμα νὰ σὰς ἐρωτήσω, διατί θέλετε ν' ἀπαλλαγῆτε κνήμης τοσοῦτον ὑγιούς καὶ καλοκατωμένης; διότι τέλος, κύριε, εἴμεθα ξένοι πρὸς ἀλλήλους, καὶ ἐπιθυμοῦν νὰ ἔχω ἀποδείξεις ὅτι πράγματι ἔχετε τὸ λογικόν σας.

— Κύριε Θεβενέ, θέλετε νὰ ἐκτελέσῃτε τὴν ἐπιθυμίαν μου;

— Ναι, κύριε, ὅταν μοὶ δώσῃτε ἀποχωρῶντα λόγον διὰ ν' ἀναγκασθῶ νὰ προβῶ εἰς ἐγχείρισιν τοσοῦτω παραδόξων.

— Ἐπὶ τοῦ παρόντος δὲν δύναμαι ν' ἀποκαλύψω πρὸς ὑμᾶς τὴν ἀλήθειαν ἰσως δυνήθω νὰ τὸ πράξω ἐντὸς ἔτους. Ἀλλὰ στοιχηματίζω ἀνευ φόβου, ὅτι μετὰ τὸ τέλος τοῦ ἔτους θὰ ὁμολογήσῃτε καὶ σεῖς ὁ ἴδιος ὅτι τὸ λογικόν μου ὑπηρετῆσε τὴν στέρησιν τῆς μιᾶς κνήμης, καὶ θὰ ἐπιδοκιμάσῃτε τὴν ἀπόφασίν μου.

— Οὐδὲν στοιχημα ἀποδέχομαι πρὶν ἢ μοὶ εἴπητε τὸ ὄνομά σας, τὴν διαμονὴν σας, τὴν οἰκογένειάν καὶ τὸ ἐπάγγελμα σας.

— Θὰ πληροπορηθῆτε τὰ πάντα, κύριε, ἀλλ' ὄχι ἐπὶ τοῦ παρόντος. Ἐπιτρέψατέ μοι νὰ σὰς ἐρωτήσω μὲ θεωρεῖτε ἀνθρώπον τίμιον;

— Ὁ τίμιος ἀνθρώπος, κύριε, δὲν σκοπεύει μὲ πιστόλιον ἕνα χειρουργόν διὰ νὰ τὸν βιάσῃ ν' ἀποκόψῃ τὴν μίαν κνήμην του. Ἐγὼ καθήκοντα νὰ ἐκπληρώσω, καὶ πρὸς ὑμᾶς εἶτι, διότι μοὶ εἰσθε πάντῃ ξένος, οὐδέποτε δὲ θὰ συγκατανεύσω νὰ σὰς ἀρωτηθῆσῃ, ἐκτός ἐάν τούτο

εἶνε ἀπολύτως ἀναγκαῖον διὰ τὴν ὑγίαν σας. Ἦδη, κύριε, ἂν θεωρῆτε ἑαυτὸν ὑπόχρεον νὰ καταστήτε φονεὺς ἀθώου οἰκογενειάρχου, πυροβολήσατε.

— Ἐχει καλῶς, ἰατρί: εἰσθε ἄνθρωπος γενναῖος. Δὲν θὰ σᾶς φρονέσω, ἀλλὰ θὰ σᾶς βιάσω νὰ μοι ἀποκόψετε τὴν κνήμην, καὶ θὰ πράξετε ἐξ οἴκου πρὸς με ὅ,τι δὲν ἐπεισεν ὑμᾶς νὰ πράξετε ὁ φόβος καὶ τὸ δέλεαρ τοῦ χρυσοῦ.

— Πῶς τοῦτο, κύριε;

— Θὰ διατρύψω διὰ σφαίρας τὴν κνήμην μου ἐνώπιον ὑμῶν.

Πράγματι, ὁ νέος ἐκαθέσθη καὶ διὰ τοῦ πιστολίου ἐσκόπευσε τὸ γόνυ αὐτοῦ. Ὁ ἰατρός ὤρμησεν ἐπ' αὐτοῦ ἐπὶ τῇ ἐλπίδι νὰ τὸν ἐμποδίση.

— Ἄν κινηθῆτε, ἀνέκραξεν ὁ Ἄγγλος, πυροβολῶ. Μίαν ἐτι λέξιν. Θέλετε νὰ με ἀπαλλάξετε ἀνωφελοῦς ἀμηχανίας; Θέλετε διὰ τῆς ἀρνήσεώς σας νὰ με βιάσητε νὰ αὐξήσω τοὺς πόνους, τοὺς ὁποίους πρέπει νὰ ὑποστῶ;

— Κύριε, ἐτι ἀπαξ, εἰσθε τρελλός! ἀλλ' ὑποκύπτω εἰς τὴν ἐπιθυμίαν σας, συγκατατίθεμαι νὰ ἀποκόψω τὴν δυστυχή ταύτην κνήμην σας.

Αἱ προπαρασκευαί ἐγένοντο πάραυτα. Μετὰ τὴν πρώτην τομὴν ὁ Ἄγγλος ἤναψε τὴν καπνοσύριγγα αὐτοῦ καὶ ὤμοσεν ὅτι δὲν θὰ ἀπεχωρίζετο αὐτῆς· πιστὸς εἰς τὸν λόγον του ἐκάπιζεν ἄχρις οὗ ἡ κνήμη αὐτοῦ κατέπεσεν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους.

Ὁ κ. Θεβενέ ἀνέπτυξε τὴν συνήθη αὐτῷ δεξιότητα, ἐντὸς δὲ μικροῦ ὁ ἀσθενὴς ἐγένετο ὑγιής. Ἡμεῖς γενναίως τὸν χειροῦργον, ἐκάστοτε δ' ἠσθάνετο αὐξάνουσαν τὴν πρὸς αὐτὸν ὑπόληψιν του. Τέλος ἀφοῦ δακρύων τὸν ἠὺχαρίστησε διότι τὸν ἀπήλλαξε τῆς κνήμης του, ἐπανήλθεν εἰς Ἀγγλίαν μετὰ ἐξαιρέτου ξυλίνης κνήμης.

Μετὰ 18 περίπου μῆνας ὁ κ. Θεβενέ ἔλαθεν εἰς Ἀγγλίαν τὴν ἐπομένην ἐπιστολήν·

«Κύριε Θεβενέ!

«Ἐγκλείστως εὐρίσκατε ἐνταλμα 250 γινειῶν ἐπὶ Παρισίων, τὰς ὁποίας παρακαλῶ νὰ δεχθῆτε πρὸς ἐνδειξιν τῆς εὐγνωμοσύνης μου. Ἀποστερήσαντές με μέλους τὸ ὅποιον ἦτο τὸ μόνον πρότιμα εἰς τὴν ἐπὶ τῆς γῆς εὐτυχίαν μου, κατεστήσατέ με τὸν εὐτυχέστερον τῶν θνητῶν. Καὶ ἦδη, κάλλιπτε τῶν ἀνθρώπων, θὰ μάθετε τέλος τοὺς πραγματικούς λόγους τῆς πράξεως, τὴν ὁποίαν εὐηρεστήθητε νὰ χαρακτηρίσητε ὡς τρέλλαν καὶ ἰδιοτροπίαν. Ἰσχυρίσθητε ὅτι οὐδὲν ἐν τῷ κόσμῳ ἠδύνατο νὰ παρακινήσῃ τινὰ τοῦ νὰ στερηθῇ ἐκουσίως ἐνὸς μέλους αὐτοῦ. Καλῶς ἐπράξατε ἀρνηθέντες τὸ στοιχείμα τὸ ὅποιον σᾶς προέτεινον, μάθετε δὲ τὴν ἀλήθειαν.

«Μικρὸν μετὰ τὴν ἐκ τῶν Ἀνατολικῶν Ἰνδιῶν ἐπάνοδόν μου ἐγνώρισά τὴν Αἰμιλίαν Χάρλεϋ καὶ ἐμμανῶς ἠράσθη αὐτῆς. Οἱ συγγενεῖς

μου ἐπεδοκίμασαν προθύμως τὸν ἐρωτᾶ μου ἐνεκα τοῦ πλοῦτου καὶ τῆς εὐγενείας τῆς νέας, μολονότι ἐγὼ εἶχον ὑπ' ὄψιν μόνον τὴν καλλονὴν καὶ τὸν ἀγγελικὸν αὐτῆς χαρακτήρα. Ἦρξισα λοιπὸν νὰ σύρω μετὰ τοσοῦτων ἄλλων τὸ θριαμβευτικὸν αὐτῆς ἄρμα.

«Φεῦ! φίλτατέ μοι κύριε, ἔσχον τὴν εὐτυχίαν νὰ καταστῶ ὁ δυστυχέστερος πάντων τῶν ἀντιζήλων μου, διότι ἡ Αἰμιλία ἐμὲ μόνον ἠγάπησε, μοι ὡμολόγησε τὸν ἐρωτᾶ τῆς καὶ μοι ἠρνήθη τὴν χεῖρά τῆς. Μάτην ἰκέτευόν αὐτὴν ἐπικούρους ἔχων τοὺς συγγενεῖς καὶ φίλους αὐτῆς ὑπῆρξεν ἄκαμπτος.

«Ἐπὶ πολὺν χρόνον δὲν ἠδυνήθην ν' ἀνακαλύψω τὸν λόγον τῆς ἐπαμόνου ἀρνήσεώς τῆς. Τέλος μία ἀδελφὴ τῆς μοι ἀπεκάλυψε τὸ μυστικόν. Ἡ μίς Χάρλεϋ ἦτο περικαλλεστάτη ἀλλὰ, πρᾶγμα παράδοξον, εἶχε γεννηθῆ μετὰ μίαν μόνον κνήμης, ὡς ἐκ τοῦ τοιοῦτου δ' ἐλαττώματος αὐτῆς ἠρνεῖτο τὴν χεῖρά μου, ἐκ φόβου μήπως μοι ἐμπνεύσῃ ἀηθίαν.

«Ἄμα πληροφορηθεὶς τοῦτο ἔλαθον πάραυτα τὴν ἀπόφασίν μου. Ἀπεράσισα νὰ ἐξουδετερώσω τὸ ἐλαττωμα τοῦτο ὑποκύπτων καὶ ἐγὼ εἰς αὐτὸ, τοῦτο δὲ κατώρθωσα, σεβαστέ μοι κύριε Θεβενέ, χάρις εἰς ὑμᾶς.

«Ἐπανήλθον εἰς Λονδίνον μετὰ τῆς ξυλίνης κνήμης μου, καὶ πάραυτα μοι ἐδόθη ἡ χεῖρ τῆς μίς Χάρλεϋ· διότι συνεπεῖξ ἐπιστολῆς προσηγηθείσης ἐμοῦ, φήμη διεδόθη ὅτι συνεπεῖξ πτώσεως ἐξ ἵππου συνέτραψα τὴν κνήμην μου, ὡς ἐκ τοῦτου δ' ἀπέκοψα αὐτὴν, καὶ ἐγενόμεν ἄντικείμενον γενικοῦ οἴκου. Τὴν ἐπιούσαν τοῦ γάμου μας τῇ ἐξωμολογήθην διὰ πρώτην φοράν τὴν θυσίαν εἰς ἡν προέβην ὅπως κατωρθώσω νὰ λάθω τὴν χεῖρά τῆς. Ὁ ἔρωσ τῆς ὡς ἐκ τοῦτου ἠῤῥησεν ἐτι μάλλον. Ὡ! ἰατρί, θὰ ἀπέκοπτον δέκα κνήμας, ἂνευ τῆς ἐλαχίστης λύπης, διὰ ν' ἀπολαύσω τὴν Αἰμιλίαν μου.

«Μόνον ὁ θάνατος δύναται νὰ περτώσῃ τὴν πρὸς ὑμᾶς εὐγνωμοσύνην μου. Ἐλθετε νὰ ἴδητε ἡμᾶς εἰς Λονδίνον, ὅταν δὲ γνωρίσητε τὸν ἄγγελον τῆς ζωῆς μου, ἐνῶ με ἐχαρακτηρίζετε ὡς τρελλόν, θὰ ζηλεύσητε τὴν τρέλλαν μου.

Κάρολος Τάμπλ.»

Ὁ ἰατρός ἐδείκνυεν ἐπὶ πολὺ πρὸς τοὺς φίλους του τὴν ἐπιστολήν, διηγούμενος πρὸς αὐτοὺς ἀπάσας τὰς λεπτομερείας τοῦ ἐπεισοδίου, ὅσας δὲ διηγεῖτο τὴν ἱστορίαν ταύτην ἐγέλα προσβίων. — Εἶνε ὑπέροπτε τρελλός.

Ἀπήνησε δὲ ὡς ἐπομένως:

«Κύριε Τάμπλ,

«Εὐχαριστῶ ὑμᾶς διὰ τὸ ὄντως βασιλικὸν ἐνθύμιόν σας, διότι δὲν δύναμαι νὰ χαρακτηρίσω ἄλλως τὴν ἀποστολήν χρηματικῆς ποσότητος

κατὰ πολὺ ὑπερτέρας τῶν ταπεινῶν ἐκδουλεύσεων ἄς ἀπέδωκα ὑμῖν.

«Σᾶς συγχαίρω διὰ τὸν γάμον σας μετὰ τῆς θαυμασίας συμπατριώτιδος ὑμῶν. Τῇ ἀληθείᾳ, πολὺ θὰ ἐσκεπτόμην νὰ θυσιάσω μίαν κνήμην, ἔστω καὶ ὅπως ἀποκτήσω ὠραίαν καὶ ἐνάρετον σύζυγον, καὶ ἐν τούτοις δὲν εἶνε μεγάλη ἡ θυσία ἂν καταστῆ τις εὐτυχέστερος μετὰ μίαν κνήμης ὀλιγώτερον. Ὁ Ἀδὰμ ἐθυσίασε μίαν πλευρὰν ὅπως ἀποκτήσῃ τὴν Εὐάν· πολλοὶ ἄλλοι, μετ' αὐτόν, ἐξέθησαν χάριν ὠραίων τὴν ζωὴν αὐτῶν... Ἀλλὰ παρὰ τὰς διαμαρτυρίας ὑμῶν, ἐπιτρέψατε νὰ ἐμμένω εἰς τὴν πρώτην γνώμην μου. Πιθανώνατον νὰ ἔχετε δίκαιον ἐπὶ τοῦ παρόντος, διότι εὐρίσκεσθε εἰσέτι εἰς τὴν σελήνην τοῦ μέλιτος... Ἀλλ' ἔχω καὶ ἐγὼ δίκαιον, μετὰ τῆς διαφορᾶς ὅτι ἀπαιτεῖται καιρὸς πρὸς δικαιολόγησιν τῆς γνώμης μου, διότι μόνον μετὰ παρέλευσιν χρόνου ἀναγνωρίζομεν τὰς ἀληθείας, αἱ ὁποῖαι προσβάλλουσι τὴν φιλαυτίαν ἡμῶν.

«Ἄν αἱ προβλέψεις μου, κύριε, δὲν με ἀπατώσι, (καὶ εἶθε νὰ με ἠπάτων!) μετὰ δύο ἔτη θ' ἀρχίσσητε νὰ ἐπιθυμῆτε ὅπως ἡ ἐγγείρισις ἐγένετο κάτωθεν τοῦ γόνατος· μετὰ τρία ἔτη θὰ ἐπιθυμοῦσατε νὰ ἐγάνετε μόνον τὸν πόδα· μετὰ τέσσαρα ἔτη θὰ ἐθεωρεῖτε ὅτι θὰ ἤρκει ἡ ἀπώλεια μόνον τοῦ μεγάλου δακτύλου τοῦ ποδός σας, πρὸ δὲ τοῦ τέλους τοῦ πέμπτου ἔτους θὰ λυπηθῆτε διὰ τὴν θυσίαν καὶ μόνον τοῦ μικροῦ δακτύλου.

«Λέγω ταῦτα πάντα, πιστεύσατέ μοι, οὐδαμῶς ἀμφιβάλλων περὶ τῶν ἀρετῶν τῆς κυρίας Τάμπλ, περὶ τῶν ὁποίων μοι ἀναφέρετε. Ἡ καλλονὴ καὶ ἡ ἀρετὴ εἰσὶ προσωρινώτερα τῆς κρίσεως τοῦ ἀνθρώπου. Κατὰ τὴν νεότητά μου θὰ ἐξέθετον εὐχαρίστως τὴν ζωὴν μου ὑπὲρ τῆς φιλαυτίας μου, ἀλλ' οὐδέποτε θὰ ἐθυσίαζον μίαν κνήμην. Οὐδέποτε θὰ μετενόουν διὰ τὴν ἀπώλειαν τῆς μίαν, ἀλλ' ἐκάστοτε θὰ ἐθλιβόμην διὰ τὴν ἄλλην. Ἄν δὲ συγκατένευόν ποτε εἰς τοιαύτην θυσίαν, θὰ ἔλεγον βεβαίως Θεβενέ, φίλε μου, διέπραξες μεγίστην τρέλλαν!

«Ἐγὼ τὴν τιμὴν κτλ.

Α. Θεβενέ.»

Τῷ 1793 ὁ ἰατρός Θεβενέ, καταγγελλεὶς ὡς ἀριστοκράτης ὑπὸ συναδέλφου φηνοῦντος τὴν ὑπεροχὴν αὐτοῦ, κατέφυγεν εἰς Λονδίνον ὅπως διαφυγῇ τὸν κίνδυνον ἐγγείρισως ἢ πρὸς οὐδένα οὐδέποτε ἐποίησε, κατὰ δὲ τὴν εἰς Λονδίνον ἀφίξιν αὐτοῦ ἠρώτησε πού κατοικεῖ ὁ σὶρ Κάρολος Τάμπλ, ὅστις ἀσμένως ὑπέδειξα αὐτόν.

Ὁ κ. Τάμπλ, καθήμενος ἐπὶ ὠραίου ἀνακλίντρου, παρὰ τὴν ἐστίαν, εἶχε πρὸ αὐτοῦ φιάλην πλήρη πόρτερ, εἰκοσὰς δὲ ἐφημερίδων περὶ αὐτόν ἀπεδείκνυεν ὅτι δυσχερῶς ἠδύνατο νὰ ἐγερθῇ.

— Καλῶς ἤλθατε, κύριε Θεβενέ, ἀνέκραξεν ὁ

σὶρ Κάρολος Τάμπλ. Συγγνώμην ἂν κάθημαι ἀμέσως· ἡ κατηραμένη ξυλινὴ κνήμη μου δὲν λειτουργεῖ πάντοτε καλῶς. Ἀναμφιβόλως, ἀξιολογέ μου φίλε, ἠθελήσατε νὰ ἴδητε ἂν μετεμελήθην διὰ τὴν ἰδιοτροπίαν μου.

— Φεῦ! ὄχι, εἰμί φυγὰς ἐκ τῆς πατρίδος μου, καὶ ἐρχομαι νὰ ζητήσω ἀφ' ὑμῶν προστασίαν.

— Τότε, ἰατρί, ἐπιθυμῶ νὰ ἔχετε ἄσυλον μόνον τὸν οἶκόν μου, διότι εἰσθε συνετός μεταξὺ τῶν συνετῶν. Κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην, φίλτατέ μοι κύριε, θὰ ἤμην ναύαρχος ἂν αὐτὴ ἡ ἐπικατάρατος ξυλινὴ κνήμη δὲν με ἀπέκλειε τῆς ὑπηρεσίας τῆς πατρίδος μου. Ἀναγινώσκω ἐνταῦθα σημαντικωτάτας εἰδήσεις καὶ καταρῶμαι τὸν ἀστέρα μου διότι οὐδαμῶς δύναμαι νὰ μετασχω τῶν συμβαινόντων. Ἦτο ἀνάγκη νὰ ἐλθῆτε διὰ νὰ με παρηγορήσητε.

— Ἀλλὰ, κύριε Τάμπλ, ὁ ἄγγελος τῆς ζωῆς σας δὲν εἶνε ἄγγελος παρήγορος;

— Ὡ! ὁ ἄγγελος ἀπέπτη, ἡ ξυλινὴ αὐτοῦ κνήμη τὸν ἐμποδίζει νὰ χορεύῃ, ἐπέδωθη εἰς τὸ χαρτοπαίγνιον καὶ τὸ σκάνδαλον, ἀδύνατον δὲ νὰ τὸν περιορίσω. Ἐν τούτοις εἶνε γυνὴ ἀρκετὰ καλὴ... κατὰ τὸν τρόπον αὐτῆς.

— Λοιπὸν, εἶχον δίκαιον;

— Φεῦ! ναί, φίλτατέ μοι ἰατρί, διὰ τοῦτο συνέστησα εἰς τοὺς υἱούς μου τὸ ἀξίωμα τοῦτο: Ποτὲ μὴ κάμνητε χάριν μίαν γυναικὸς θυσίαν ἀνεπανόρθωτον· κόψατε, διὰ νὰ τὴν εὐχαριστήσητε, τὴν κόμην, τὸ γένειον καὶ τοὺς δρυγᾶς σας, διότι ταῦτα μεγαλόνουσι πρὶν ἢ λάθῃτε κερὸν νὰ μεταμεληθῆτε, ποτὲ ὅμως μὴ θυσιάσητε δι' αὐτὴν βραχίονα ἢ κνήμην, καὶ ἂν ἀκόμη εἶνε ἄγγελος, ὡς ἡ μήτηρ σας!

(Μετὰφρασις)

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΥΤΟΚΤΟΝΙΑΣ ΤΩΝ ΖΩΩΝ

Ἐπιστέλλονται ἡμῖν τὰ ἐπόμενα:

Φίλε Κύριε Διευθυντὰ τῆς «Ἐστίας»,

Μετὰ πολλοῦ τοῦ διαφέροντος ἀναγινώσκων πάντοτε τὸ κάλλιστον ὑμῶν περιοδικόν, παρετήρησα ἐν αὐτῷ προχθὲς περίεργον μελέτην τοῦ καθηγητοῦ W. Preyer περὶ αὐτοκτονίας παρὰ τοῖς ζώοις, μεταφρασθεῖσαν ὑπὸ τοῦ διδάκτορος κ. Σπ. Μηλιαράκη.

Καίτοι πάντῃ ἰδιώτης τῆς φυσιολογίας καὶ συνωδᾶ ἀνίκανος νὰ ἐκφέρω γνώμην ἐπὶ ζητήματος εἰς αὐτὴν ἀναγομένου, ἀποτολμῶ ἐν τούτοις νὰ παρατηρήσω ὑμῖν, ὅτι τὰ περὶ αὐτοκτονίας τοῦ σκορπίου ἀναφερόμενα φαίνονται πῶς ἀντιστρατευόμενα πρὸς τὰ παρὰ τῆς πείρας διδασκόμενα. Ὁ καθηγητὴς W. Preyer ἰσχυρίζεται, ὅτι οὐχὶ ἡ ἰδέα τῆς ἀπειλίας ὠθεῖ τὸν σκορπίον νὰ φονεῖται διὰ τοῦ ἰδίου κέντρου, ἀλλ' ὅτι

τὸ φῶς ἢ ἡ θερμότης προσβάλλοντα τὰ ὀπτικά ὄργανά του τὸν ἀναγκάζουσι ἀπατώμενον νὰ προσβάλῃ τὴν ἰδίαν κεφαλὴν ἐπὶ τῇ πεποιθήσει, ὅτι ἐκεῖ ὁ ἔχθρος ἐμφυλεύει. Ἡ πείρα ὅμως διδάσκει ἡμῖν τούναντιον.

Κατοικῶν πρὸ ἐτῶν εἰς τι παρὰ τὸν Βόσπορον χωρίον, ἀναγκάζομαι νὰ εὐρίσκωμαι εἰς ἀέναντον πόλεμον πρὸς τοὺς σκορπίους, οἵτινες ἐνεκεν τῆς ὑγρασίας καὶ τοῦ πλήθους τῶν περὶ κήπων ὑπερπλεόναζον. Ἐσπέραν τινὰ, κατόπιν βαγδαίας βροχῆς, εἰσελθὼν εἰς τὸ δωματίον μου, κείμενον ἐν τινὶ ἐν τῷ κήπῳ περιπτέρῳ, κατελήφθην ὑπὸ φοίτης ἰδὼν κεκαλυμμένους—καὶ τοῦτο δὲν εἶνε ὑπερβολὴ—τοὺς τοίχους ὑπὸ τῶν εἰδεχθῶν τούτων ζωφύλων. Ἐντρομος ἐξῆλθον τοῦ δωματίου καὶ καλέσας τὸν κηπουρὸν τὸν παρεκάλουν νὰ μὲ σώσῃ. Οὗτος λαβὼν μεγάλην λεκάνην καὶ θείς ἐν αὐτῇ χόρτον τι, οὐ λευκὰ τὰ φύλλα καὶ βαρεῖα ἡ ὄσμη, μετέδωκεν εἰς αὐτὸ τὸ πῦρ καὶ εἰσαγαγὼν ἐν τῷ δωματίῳ ἐκλείσεν ἐρημητικῶς τὴν θύραν. Μετὰ ἐν τέταρτον εἰσελθόντες εἰς τὸ δωματίον ἐθαδίσαμεν ἐπὶ ἑκατοντάδος σκορπίων. Στρεφόμενος δὲ τότε θριαμβευτικῶς πρὸς με ὁ κηπουρός, «δῖες τους, ἀφέντη», μοὶ λέγει, «πῶς εἶνε κουλουριασμένοι». «—Καὶ διατί εἶνε κουλουριασμένοι;» τὸν ἠρώτησα. «—Γιὰτὶ εἶνε παλληκαράδες καὶ σὰ δῖοῦν τὰ στενὰ φαρμακόνουνται μοναχοὶ τους.» Τὸ πρᾶγμα ἐφανῆ μοι περιεργὸν καὶ τὴν ἐπαύριον ζωγρήσας μέγαν σκορπίον ἐκ τῶν φαίων ἐχόντων τὸ χρῶμα καὶ ἰσοβλωπῶτων ἐνέθεσα αὐτὸν ἐντὸς ὑελίνου κώδωνος, ὃν εἶχον ἐμπλήσει καπνόν. Ὁ σκορπίος πιεζόμενος ὑπὸ τοῦ καπνοῦ ὑπανήγειρε τὸ κέντρον ὅπως δι' αὐτοῦ πληγῆ, ἅμα ὅμως ἐγείρων τὸν κώδωνα ἐκ τῆς μιᾶς πλευρᾶς παρεῖχον ἐλπίδα σωτηρίας εἰς τὸν σκορπίον, οὗτος κατεβίβαζε τὴν κέρκον τοῦ καὶ προσεπάθει νὰ διεκφυγῇ. Τέλος ἀπαρέσας πᾶν μέσον σωτηρίας ἀπὸ τοῦ σκορπίου, εἶδον αὐτὸν πλησσομένον διὰ τοῦ ἰδίου κέντρον καὶ αὐτοκτονοῦντα. Μὴ ἀρκούμενος εἰς τὸ πείραμα τοῦτο καὶ ἰδίαν αἰσθανόμενος ἡδονὴν νὰ βασανίζω τοὺς σκορπίους, οὐς ἄλλοτε τοσοῦτον ἐφοβοῦμην, συνέλαβον καὶ ἕτερον, ὃν πλησσοῦν εἰς διάφορα μέρη τοῦ σώματός του τὸν ἐξηνάγκασα νὰ αὐτοκτονήσῃ. Τέλος βίψας σκορπίον ἐντὸς δεξαμενῆς ἐπίσθην ὀλοσχερῶς, ὅτι οὗτος ἀπεπειρᾶτο ν' αὐτοκτονήσῃ ἐν ἐπιγνώσει καὶ πρὸς ἀποφυγὴν τοῦ κινδύνου. Καθότι, ἐφ' ὅσον ἐπλησίαζον αὐτὸν διὰ μικροῦ κλάδου πρὸς τὰ χεῖλη τῆς δεξαμενῆς καὶ τῷ παρεῖχον οὕτως ἐλπίδα σωτηρίας, οὗτος κατεβίβαζε τὴν κέρκον αὐτοῦ, ἅμα δὲ τὸν ἀπεμάκρυνον, οὗτος ἀπελπιζόμενος τὴν ἀνεβίβαζε καὶ ἀπεπειρᾶτο νὰ φονεύσῃ ἑαυτὸν, πλην δὲν τὸ κατώρθου, ἀγνοῶ διὰ ποίαν αἰτίαν—πιθανόν ἐκ τῆς διὰ τοῦ ψυχροῦ ὕδατος ἀποναρκώσεως τῶν νεύρων αὐτοῦ. Τὰ πειράματά ταῦτα, εἰς ἃ δύνασθε νὰ προ-

βῆτε ὑμεῖς αὐτὸς εἰς πρώτην εὐκαιρίαν, πείθουσι, νομίζω, ἀρκούντως σαφῶς περὶ τῆς ἐν ἐπιγνώσει καὶ πρὸς ἀποφυγὴν τῶν βασάνων αὐτοκτονίας τοῦ σκορπίου.

N. I. ΣΠΑΝΔΩΝΗΣ

ΦΘΙΝΟΠΩΡΟΝ

Τὸ βοριάδι ποῦ διαβαίνει
μὲ τὴν βροχούλα τὴν φιλῆ
στὴν χώρα τὴν στυθροπασμένη
ψυχρὰ μηνύματα λαλεῖ.

— Ἐγὼ μ' ἕνα γοργὸ κοπέλι
μ' ἕνα τραγοῦδι σιγανό,
ἔγω γ' ἀφέντη ποῦ μὲ στέλλει
νὰ σᾶς τὸ ψάλλω σὰν περνεῖ.

Εἰς τ' ἀψηλά βουνά, σ' ἐκείνη
τὴν κορυφὴν τὴν μακρινήν,
ἀσπρη, χιονάτη, ξαναστήνει
τ' ἀφεντικό μου μιὰ σκηνή.

Διὰ νὰ ἔβγῃ νὰ κυνηγήσῃ
μὲ κοφτερώτατη πνοή
στοὺς κήπους πῶχει σπεῖρ' ἡ φύση
τὴν εὐμορρίαν καὶ τὴ ζωή.

Τ' ἀκούν' τὰ δένδρα καὶ χλωμιάζουν
γιατὶ φοβοῦνται δυνατά,
τ' ἀκούνε τ' ἄνθη, μαραζιάζουν
καὶ κατανοῦν τοῦ θανατά.

Τ' ἀκούει κάθε χελιδόνι,
μισεῖ μ' ἄχαρι καρδιά:
Εἶν' ὁ χειμῶνας ποῦ ζυγώνει.—
Πάρτε τὰ μέτρα σας, παιδιά.

Γ. Μ. ΒΙΖΥΗΝΟΣ.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ὁ βασιλεὺς τῆς Ἀγγλίας Γεώργιος ὁ Β' ἔμαθεν ὅτι ἐφημεριδογράφος τις ἐμελλε νὰ τιμωρηθῆ, διότι, ὅπως φανῆ δημοσιεύων τάχιστα τὸν βασιλικὸν λόγον τὸν ἀπαγγελλθέντα ἐν τῇ Βουλῇ, εἶχε κατασκευάσει καὶ δημοσιεύσει ἕνα ἰδικόν του. «—Ἐλπίζω, εἶπεν ὁ βασιλεὺς πρὸς τὸν ὑπουργόν, ὅτι θὰ φανῆτε ἐπιεικέις πρὸς τὸν ἄνθρωπον αὐτόν. Ἐγὼ παρέβαλα τὸν ἰδικόν του καὶ τὸν ἰδικόν μου λόγον, καὶ καθ' ὅσον ἡδ.νῆθην νὰ κρῖνω ὁ ἰδικός του εἶνε πολὺ καλῆτερος τοῦ ἰδικού μου.»

Ὁ Δ* πρὸς τὸν ροδερὸν καπνιστὴν Α:
— Πόσα τσιγάρα καπνίζεις τὴν ἡμέραν;
— Μὰ θὰ πῶ 30-40 λεπτῶν καπνὸν κάθε μέραν.
— Γιὰ δὲς γαμῆνοι παράδες. Ἄν οἰκονομοῦσας τὰ χρήματα, θὰ εἶχες σήμερα ἕνα μεγάλο σπίτι 'ς τὰς Ἀθήνας.
— Σὺ καπνίζεις;
— Ὅχι.
— Ποῦ εἶνε λοιπὸν τὸ δίκόν σου σπίτι 'ς τὰς Ἀθήνας;...